OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2008:12

Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset

oikeusministeriö
justitieministeriet

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2008:12

Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset

KUVAILULEHTI

O I K E U S M I N I S T E R I Ö

Julkaisun päivämäärä
31.10.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntöä uudistava työryhmä Puheenjohtaja Leena Kuusama Sihteeri Juho Martikainen	Julkaisun laji Työryhmämietintö Toimeksiantaja Oikeusministeriö Toimielimen asettamispäivä 20.11.2007
Julkaisun nimi Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset	
Julkaisun osat Luovutuskirje, mietintö, asetusluonnos, liitteet, laki ja asetus ruotsiksi	

Tiivistelmä

Työryhmän tehtävänä oli uudistaa syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntö ja laatimaan ehdotuksen uudeksi syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän tuli laatia ehdotus syyttäjälaitoksen hallintoa koskevien säännösten selkeyttämiseksi. Työryhmän tuli myös arvioida kihlakuntajärjestelmän lakkauttamisesta aiheutuvat muutostarpeet ja kartoittaa syyttäjää koskevat säännökset muualla lainsäädännössä.

Työryhmä on laatinut ehdotuksen hallituksen esitykseksi laiksi syyttäjälaitoksesta. Lisäksi työryhmä on laatinut luonnoksen valtioneuvoston asetukseksi syyttäjälaitoksesta ja kartoittanut muut syyttäjiä koskevat säännökset ja niiden muutostarpeet.

Ehdotetut säädökset perustuvat pääosin voimassa oleviin yleisistä syyttäjistä annettuun lakiin ja kihlakunnansyyttäjästä annettuun lakiin sekä niiden nojalla annettuihin asetuksiin. Ehdotetut säännökset on järjestelty loogiseksi kokonaisuudeksi yhdeksi laiksi ja sen nojalla annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi. Kokonaisuutena työryhmä on pyrkinyt laatimaan selkeän ja perustuslain vaatimukset täyttävän säädöskokonaisuuden.

Työryhmä ehdottaa lisäksi joitakin asiallisia muutoksia lainsäädäntöön. Näistä keskeisin on kaikkien syyttäjien toimivallan laajentaminen koko maahan.

Avainsanat: (asiasanat) Syyttäjät, syyttäjälaitos			
Muut tiedot tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) 2/66/2007, OM013:00/2008			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2008:12		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-772-2 (nid.) 978-952-466-773-9 (PDF)
Kokonaissivumäärä 68	Kieli suomi	Hinta 20,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

J U S T I T I E M I N I S T E R I E T

Utgivningsdatum
31.10.2008

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgruppen för revidering av lagstiftningen om förvaltningen av åklagarväsendet Ordförande: Leena Kuusama Sekreterare: Juho Martikainen	Typ av publikation Arbetsgruppbetänkande Uppdragsgivare Justitieministeriet Datum då organet tillsattes 20.11.2007

Publikation (även den finska titeln)
Lagstiftning om förvaltningen av åklagarväsendet (Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset)

Publikationens delar
Överlåtelsebrev, betänkande, utkast till förordning, bilagor, lag och förordning på svenska

Referat
Arbetsgruppen hade i uppdrag att revidera lagstiftningen om förvaltningen av åklagarväsendet samt att utarbeta ett förslag till en ny lagstiftning om förvaltningen av åklagarväsendet. Arbetsgruppen skulle lägga fram ett förslag till att klargöra bestämmelserna om förvaltningen av åklagarväsendet. Arbetsgruppen skulle dessutom utvärdera ändringsbehoven som uppstår av avståendet från häradssystemet och kartlägga bestämmelserna om åklagare annanstans i lagstiftningen.

Arbetsgruppen har utarbetat ett förslag till regeringens proposition med förslag till lag om åklagarväsendet. Arbetsgruppen har också utarbetat ett utkast till statsrådet förordning om åklagarväsendet och kartlagt bestämmelserna om åklagarna i annan lagstiftning samt behovet att ändra dessa bestämmelser.

Den föreslagna lagstiftningen grundar sig i huvudsak på nuvarande lagen om allmänna åklagare och lagen om häradsåklagare samt de förordningar som utfärdats med stöd av dem. De förslagna bestämmelserna har ordnats så att de bildar en logisk helhet i en lag och i en statsrådets förordning som utfärdas med stöd av den. Arbetsgruppen har strävat efter att skapa en tydlig författningshelhet som uppfyller grundlagens krav.

Arbetsgruppen föreslår dessutom att det görs vissa innehållsmässiga ändringar i lagstiftningen. Den viktigaste av dessa är förslaget att utvidga åklagarnas befogenhet att till omfatta hela landet.

Nyckelord
åklagarna, åklagarväsendet

Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer)
2/66/2007, JM013:00/2008

Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2008:12		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-772-2 (häft.) 978-952-466-773-9 (PDF)
Sidoantal 68	Språk finska	Pris 20,00 €	Sekretessgrad Offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

SYYTTÄJÄLAITOKSEN HALLINTOA KOSKEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ UUDISTAVA TYÖRYHMÄ

Työryhmän työskentely

Oikeusministeriö asetti 20.11.2007 työryhmän kehittämään ja uudistamaan syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntöä ja laatimaan ehdotuksen uudeksi syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän tuli:

1) selvittää syyttäjälaitoksen organisaatiota, hallintoa ja virkamiesten oikeudellista asemaa koskevien säännösten selkeyttämiseksi tarvittavat muutokset;
2) selvittää muutostarpeet syyttäjälaitoksen hallintoa koskevien säännösten saattamiseksi perustuslain edellytysten mukaisiksi;
3) arvioida kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvat muutostarpeet;
4) kartoittaa syyttäjää koskevat säännökset muualla lainsäädännössä; sekä
5) valmistella ehdotukset säännöksiksi kohdissa 1-4 tarkoitettujen muutosten toteuttamiseksi.

Työryhmän puheenjohtajana toimi hallitusneuvos Leena Kuusama oikeusministeriöstä ja jäseninä lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell oikeusministeriöstä, valtionsyyttäjät Christer Lundström ja Olavi Lippu Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja apulaispäällikkö Eija Velitski Helsingin syyttäjänvirastosta. Pysyvänä asiantuntijana työryhmässä oli neuvotteleva virkamies Helinä Lehtinen oikeusministeriöstä. Työryhmän sihteerinä toimi hallitussihteeri Juho Martikainen oikeusministeriöstä.

Työryhmä on kokoontunut 12 kertaa. Lisäksi työryhmän ehdotuksia on käsitelty syyttäjälaitoksen yhteistoimintakokouksessa ja syyttäjälaitoksen päälliköiden kokouksessa. Työryhmä on vieraillut myös Helsingin syyttäjänvirastossa.

Työryhmä on laatinut ehdotuksen hallituksen esitykseksi laiksi syyttäjälaitoksesta. Lisäksi työryhmä on laatinut luonnoksen valtioneuvoston asetukseksi syyttäjälaitoksesta ja kartoittanut myös muut syyttäjiä koskevat säännökset ja niiden muutostarpeet.

Ehdotus laiksi syyttäjälaitoksesta

Työryhmä on laatinut ehdotuksen uudeksi laiksi syyttäjälaitoksesta ja valtioneuvoston asetukseksi syyttäjälaitoksesta. Syyttäjänvirastojen palvelutoimistoista säädettäisiin oikeusministeriön asetuksella kuten nykyisinkin. Ehdotetut säädökset perustuvat pääosin voimassa oleviin yleisistä syyttäjistä annettuun lakiin ja kihlakunnansyyttäjästä annettuun lakiin sekä niiden nojalla annettuihin asetuksiin. Ehdotetut säännökset on järjestelty loogiseksi kokonaisuudeksi yhdeksi laiksi ja sen nojalla annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi. Kokonaisuutena työryhmä on pyrkinyt laatimaan selkeän ja perustuslain vaatimukset täyttävän säädöskokonaisuuden.

Työryhmä ehdottaa lainsäädäntöön seuraavia asiallisia muutoksia:

Koska kihlakuntajärjestelmästä ollaan luopumassa ja syyttäjänvirastojen toiminta on jo irrotettu kihlakuntajärjestelmästä, kihlakunnansyyttäjän nimikkeestä luovuttaisiin. Paikallistason syyttäjät olisivat jatkossa nimikkeeltään aluesyyttäjiä.

Syyttäjänvirastoissa toimivien syyttäjien toimivaltaa laajennettaisiin koko maahan. Syyttäjät olisivat siten suoraan lain nojalla toimivaltaisia käsittelemään rikosasiaa myös syyttäjänviraston toimialueen ulkopuolella esimerkiksi silloin, kun juttu laajenee muille paikkakunnille. Tällä hetkellä näissä tilanteissa tarvitaan valtakunnansyyttäjän antama syytemääräys. Käytännössä aluesyyttäjät hoitaisivat edelleen pääosin oman alueensa rikosasioita ja laajemman toimivallan käyttö liittyisi vain poikkeustapauksiin, joissa juttujen käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta yhdessä tai tietyn erikoisosaamisen saamiseksi. Myös apulaissyyttäjien toimivalta muutettaisiin muita syyttäjiä vastaavaksi, mutta jaettaessa rikosasioita apulaissyyttäjille otettaisiin huomioon harjoittelun vaihe ja asian vaativuus.

Syyttäjän esteellisyyttä ja oikeutta toimia asiamiehenä oikeudenkäynnissä ehdotetaan muutettavaksi siten, että syyttäjät rinnastettaisiin jatkossa tuomareihin. Syyttäjän esteellisyys määräytyisi siten pääosin oikeudenkäymiskaaren 13 luvun mukaan ja oikeus toimia asiamiehenä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n mukaan.

Työryhmän muut ehdotukset

Muu lainsäädäntö

Työryhmä on käynyt läpi muussa lainsäädännössä olevat syyttäjiä koskevat säännökset. Työryhmän raportin liitteenä on luettelo näistä säännöksistä. Luettelo on jaettu syyttäjän tiedonsaantioikeuksiin, rikosprosessiin liittyviin säännöksiin ja muuhun syyttäjiä koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi työryhmä on laatinut luettelon vanhentuneista tai muutosta edellyttävistä säännöksistä (liitteet 1-4).

Olennaisimmat muualla lainsäädännössä olevat syyttäjää koskevat säännökset liittyvät syyttäjän tiedonsaantioikeuteen ja syyteoikeuden käyttöön.

Noin sadassa säännöksessä säädetään syyttäjälle oikeus saada muuten salassa pidettäviä tietoja virkatehtäviensä hoitoa varten (liite 1). Olemassa olevat säännökset ovat sisällöltään asianmukaiset, mutta työryhmä on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei syyttäjän tiedonsaantioikeudesta välttämättä säädetä kaikissa niissä laeissa, joiden nojalla salassa pidettävää tietoa syyttäjä virkatehtävissään tarvitsee. Sääntelyn täsmällisyyden ja yhdenmukaisuuden kannalta olisi perusteltua, että tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin myös niissä laeissa, joissa säädetään tiedon salassapidostakin. Tietojen

luovuttamista koskevat säännökset sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja ehdotetun lain syyttäjälaitoksesta välillä poikkeavat lakiteknisesti muusta tiedonsaantia koskevasta sääntelystä.

Lainsäädännössä syyttäjiin viitataan usein käsitteellä virallinen syyttäjä tai yleinen syyttäjä. Työryhmä katsoo, että syyttäjistä tulisi jatkossa käyttää yleiskäsitettä syyttäjä, mikä on omaksuttu myös ehdotettuun lakiin. Työryhmä ehdottaa, että ainakin keskeisimmistä rikosprosessiin liittyvistä säädöksistä poistettaisiin ylimääräinen etuliite (liite 2).

Joissakin laeissa käytetään myös käsitettä kihlakunnansyyttäjä. Nämä käsitteet tulisi muuttaa työryhmän ehdotuksen mukaisesti aluesyyttäjäksi.

Lainsäädännössä on myös useita säännöksiä, jotka ovat sisällöltään vanhentuneita eivätkä niissä syyttäjälle säädetyt tehtävät enää käytännössä kuulu syyttäjän hoidettavaksi. Työryhmä ehdottaa, että jatkovalmistelussa ryhdyttäisiin toimenpiteisiin näiden säännösten muuttamiseksi (liite 3).

Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirasto

Työryhmä jätti Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta annetun lain tarkemman käsittelyn ulkopuolelle Ahvenanmaan maakunnan erityispiirteiden vuoksi. Uudistettava lainsäädäntö aiheuttaa kuitenkin useita teknisiä muutoksia myös Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta annettuun lakiin. Koska laki on vanha ja poikkeaisi sisällöltään ja rakenteeltaan muusta syyttäjälainsäädännöstä, työryhmä esittää, että jatkovalmistelussa myös tämä laki uudistettaisiin kokonaisuudessaan.

Syyttäjän vaitiolovelvollisuus

Työryhmän tehtävänannon ulkopuolelle jäivät syyttäjän asemaa rikosprosessissa koskevat säännökset. Työryhmän työskentelyn kuluessa on noussut esille kysymys syyttäjän vaitiolo-oikeudesta. Työryhmä pitää säännöstä tärkeänä, mutta koska asia jää työryhmän toimeksiannon ulkopuolelle, sen käsittely jatkuu esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunnassa. Toimikunnan mahdollisesti ehdottama säännös on tarkoitus lisätä myöhemmin syyttäjälaitoksesta annettavaan lakiin.

Kihlakuntajärjestelmästä luopuminen

Työryhmän tehtäviin kuului myös arvioida kihlakuntajärjestelmästä luopumisen syyttäjiä koskevaan lainsäädäntöön aiheuttamat muutostarpeet. Syyttäjälaitoksen organisaatio on jo irrotettu kihlakuntajärjestelmästä, joten merkittäviä muutostarpeita ei ole. Syyttäjänvirastojen toimialueet on kuitenkin edelleen sidottu kihlakuntajakoon. Työryhmä ehdottaa, että jatkovalmistelussa lähtökohdaksi otettaisiin se, että syyttäjänvirastojen toimialueet perustuisivat joko maakuntajakoon tarvittavin poikkeuksin tai kuntajakoon. Ehdotettuja muutoksia ei ole vielä tehty työryhmän ehdottamiin säädöksiin, koska kuntajakoon on tulossa useita muutoksia lähivuosina.

Valtioneuvoston asetus syyttäjälaitoksesta

Ehdotetun lain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus syyttäjälaitoksesta. Asetus vastaisi rakenteeltaan lakia. Siinä säädettäisiin Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja syyttäjänvirastosta siltä osin kuin säännökset eivät edellytä lain tasoista sääntelyä. Asetuksessa säädettäisiin syyttäjien hallinnollisista tehtävistä ja erikois- ja avainsyyttäjätehtävistä. Lisäksi säädettäisiin syyttäjien määräaikaisesta nimittämisestä ja virastojen muun henkilöstön kelpoisuudesta ja nimittämisestä. Syyttäjäntoimin-

taa koskevien vahingonkorvausasioiden käsittely siirrettäisiin oikeusministeriöltä Valtakunnansyyttäjänvirastolle.

Työryhmässä on keskusteltu siitä, onko määräaikaisissa syyttäjänimityksissä tarkoituksenmukaista poiketa yleisen virkamieslainsäädännön jaottelusta enintään vuoden ja yli vuoden mittaisiin määräaikaisnimityksiin. Työryhmän enemmistö ehdottaa, että vuoden rajasta luovuttaisiin ja valtionsyyttäjät nimittäisi määräaikaiseen virkasuhteeseen Valtakunnansyyttäjänvirasto ja aluesyyttäjät syyttäjänvirasto. Ehdotus yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi nimittämismenettelyä. Ehdotukseen liittyy valtionsyyttäjä Olavi Lipun eriävä mielipide (Liite 5).

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 2008

Leena Kuusama

Ulla Mohell Christer Lundström Olavi Lippu Eija Velitski

Juho Martikainen

Sisällys

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 15

YLEISPERUSTELUT 16
1 Nykytila 16
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö 16
Syyttäjät 16
Syyttäjälaitoksen organisaatio 16
Muu syyttäjiä koskeva lainsäädäntö 17
1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö 17
Ruotsi 17
Norja 18
Tanska 18
1.3 Nykytilan arviointi 18
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset 19
2.1 Esityksen tavoitteet 19
2.2 Keskeiset ehdotukset 19
3 Esityksen vaikutukset 21
4 Asian valmistelu 21

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 22
1 Lakiehdotuksen perustelut 22
1 luku. Yleiset säännökset 22
2 luku. Valtakunnansyyttäjänvirasto 23
3 luku. Syyttäjänvirastot 25
4 luku. Erinäisiä säännöksiä 25
5 luku. Voimaantulo 26
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset 26
3 Voimaantulo 26
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 26

LAKIEHDOTUKSET 28

LAGFÖRSLAGEN 38

LIITE 1 Tietojen luovutus 47

LIITE 2 Rikosprosessiin tai rangaistusten täytäntöönpanoon liittyviä säännöksiä 51

LIITE 3 Kumottavia tai muutettavia säännöksiä 54

LIITE4 Muuta syyttäjiä koskevaa lainsäädäntöä 61

LIITE 5 Eriävä mielipide 65

Hallituksen esitys eduskunnalla laiksi syyttäjälaitoksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki syyttäjälaitoksesta.

Lakiin koottaisiin tällä hetkellä useaan eri lakiin sisältyvät säännökset syyttäjälaitoksen hallinnosta ja organisaatiosta sekä syyttäjistä ja syyttäjäntoiminnasta.

Laissa määriteltäisiin syyttäjän tehtävät, toimivalta, tiedonsaantioikeus, esteellisyys, varallaolo ja asiamiehenä toimiminen. Laissa säädettäisiin myös syyttäjälaitoksen organisaatiosta eli Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja syyttäjänvirastoista. Laissa säädettäisiin virastojen tehtävistä ja hallinnosta. Säännökset vastaisivat pääosin nykyisiä.

Keskeisimpiä sisällöllisiä muutoksia olisivat kihlakunnansyyttäjän ja johtavan kihlakunnansyyttäjän nimikkeiden muuttaminen aluesyyttäjäksi ja johtavaksi aluesyyttäjäksi sekä aluesyyttäjän ja apulaissyyttäjän toimivallan laajentaminen koko maahan. Lisäksi syyttäjän esteellisyyttä ja asiamiehenä toimimista koskevat säännökset muutettaisiin vastaamaan pääosin tuomaria.

Lain on tarkoitus tulla voimaan loppuvuodesta 2010.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Syyttäjiä koskevan lainsäädännön taustaa

Syyttäjälaitoksesta säädetään perustuslain 104 §:ssä, jonka mukaan syyttäjälaitosta johtaa valtakunnansyyttäjä. Muuten syyttäjälaitoksesta säädetään tarkemmin lailla. Keskeiset syyttäjälaitosta koskevat säädökset ovat laki yleisistä syyttäjistä (199/1997) ja laki kihlakunnansyyttäjästä (195/1996). Lakien nojalla on annettu asetus valtakunnansyyttäjänvirastosta (209/1997), valtioneuvoston asetus syyttäjänvirastosta (88/2007), valtioneuvoston asetus syyttäjänvirastojen toimialueista ja päätoimipaikoista (89/2007) ja oikeusministeriön asetus syyttäjänvirastojen palvelutoimistoista (91/2007). Syyttäjäntoimesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta annetussa laissa (872/1977).

Ennen nykyisen lainsäädännön voimaantuloa ylimpänä syyttäjänä toimi valtioneuvoston oikeuskansleri. Syyttäjälaitoksen väliportaana toimivat lääninsyyttäjät, jotka valvoivat ja ohjasivat paikallistason syyttäjien toimintaa. Paikallistason syyttäjistä osa oli oikeusministeriön alaisia kaupunginviskaaleja ja osa sisäasiainministeriön alaisia nimismiehiä tai apulaisnimismiehiä.

Yleisistä syyttäjistä annetulla lailla ja kihlakunnansyyttäjästä annetulla lailla perustettiin uusi kihlakuntajakoon perustunut syyttäjäorganisaatio, jonka keskusvirastoksi perustettiin Valtakunnansyyttäjänvirasto. Paikallistason muodostivat kihlakunnansyyttäjänvirastot ja kihlakunnanvirastojen syyttäjänosastot. Ylimmän syyttäjän tehtäviä alkoi oikeuskanslerin sijaan hoitaa valtakunnansyyttäjä. Paikallistason syyttäjiksi tulivat kihlakunnansyyttäjät. Syyttäjälaitos siirtyi kokonaisuudessaan oikeusministeriön hallinnonalalle.

Syyttäjät

Yleisistä syyttäjistä annetussa laissa säädetään yleisistä syyttäjistä, joita ovat valtakunnansyyttäjä, apulaisvaltakunnansyyttäjä, valtionsyyttäjä ja paikallissyyttäjinä kihlakunnansyyttäjä ja Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjä. Yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:n mukaan syyttäjän tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta rikosasian käsittelyssä, syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä. Syyttäjällä on kokonaisvastuu rikosasian asianmukaisesta selvittämisestä ja käsittelystä esitutkinnasta lainvoimaiseen tuomioon ja joissain tilanteissa jopa täytäntöönpanoon saakka.

Valtakunnansyyttäjällä, apulaisvaltakunnansyyttäjällä ja valtionsyyttäjällä on toimivalta hoitaa syyttäjäntehtäviä koko maassa. Kihlakunnansyyttäjän toimivalta rajoittuu kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 6 §:n mukaan syyttäjänviraston alueella olevien käräjäoikeuksien alueeseen. Apulaissyyttäjän toimivaltaa on rajoitettu lisäksi vain yksinkertaisempiin rikosasioihin.

Syyteasioita hoitaessaan syyttäjät ovat yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan itsenäisiä ja riippumattomia. Syyteasioissa syyttäjät ovat suoraan valtakunnansyyttäjän alaisia. Ainoastaan valtakunnansyyttäjällä on toimivalta puuttua syyttäjän rikosasiassa tekemiin ratkaisuihin tai määrätä syyttäjää nostamaan syyte.

Yleisistä syyttäjistä annetussa laissa säädetään myös syyttäjän esteellisyydestä ja tiedonsaantioikeudesta.

Syyttäjälaitoksen organisaatio

Syyttäjälaitoksen keskusvirastona toimii yleisistä syyttäjistä annetun lain 5 §:n mukaan Valtakunnansyyttäjänvirasto. Valtakunnansyyttäjä johtaa Valtakunnansyyttäjänvirastoa. Valtakunnansyyttäjän tehtävänä on yleisistä syyttäjistä annetun lain 4 §:n mukaan 1) syyttäjäntoimen yleinen johtaminen ja kehittäminen sekä syyttäjien valvonta, 2) syyttäjäntehtävät niissä asioissa, jotka hänelle lain mukaan kuuluvat tai jotka hän ottaa käsiteltävikseen, 3) rikoslain (39/1889) 1 lu-

vussa tai muussa laissa tarkoitettujen syytemääräysten antaminen sekä 4) syyttäjien edustaminen korkeimmassa oikeudessa.

Valtakunnansyyttäjän apuna ja sijaisena toimii apulaisvaltakunnansyyttäjä. Apulaisvaltakunnansyyttäjä ratkaisee yleisistä syyttäjistä annetun lain 6 §:n 3 momentin mukaan hänen käsiteltävikseen kuuluvat asiat samoin valtuuksin kuin valtakunnansyyttäjä.

Valtakunnansyyttäjänvirastossa on myös valtionsyyttäjiä, joiden tehtävänä on ensisijaisesti huolehtia syyttäjäntehtävistä yhteiskunnan kannalta merkittävimmissä rikosasioissa. Yleisistä syyttäjistä annetussa laissa säädetään valtakunnansyyttäjän, apulaisvaltakunnansyyttäjän ja valtionsyyttäjien kelpoisuudesta ja nimittämisestä.

Syyttäjälaitoksen alueellisen organisaation muodostavat alueelliset syyttäjänvirastot, joita on 15. Organisaatio muutettiin nykyiseen muotoonsa vuonna 2006, jolloin kihlakuntien syyttäjävirastoista ja kihlakunnanvirastojen syyttäjäosastoista muodostettiin nykyiset syyttäjänvirastot. Syyttäjänvirastoista säädetään kihlakunnansyyttäjästä annetussa laissa. Lain 5 §:n mukaan syyttäjänvirasto voi koostua yhdestä tai useammasta kihlakunnasta ja sillä voi olla palvelutoimistoja. Valtioneuvoston asetuksella on säädetty tarkemmin syyttäjänvirastojen alueista. Ahvenanmaalla on maakunnansyyttäjänvirasto, jonka päällikkönä toimii johtava maakunnansyyttäjä.

Syyttäjänvirastojen tehtävänä on hoitaa syyttäjäntehtävät toimialueellaan. Kihlakunnansyyttäjät toimivat syyttäjänvirastoissa. Kihlakunnansyyttäjän kelpoisuudesta ja nimittämisestä säädetään kihlakunnansyyttäjästä annetussa laissa.

Muu syyttäjiä koskeva lainsäädäntö

Syyttäjän tehtävien hoitamisesta on säännöksiä myös oikeudenkäyntiä koskevassa lainsäädännössä. Erityisesti rikosoikeudenkäynnistä annetussa laissa on keskeisiä säännöksiä syyttäjän velvollisuuksista rikosprosessissa. Samoin rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993) ja rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983) on säännöksiä syyttäjän tehtävistä näissä menettelyissä.

Myös esitutkintalaissa, pakkokeinolaissa ja eräissä kansainväliseen yhteistyöhön rikosoikeuden alueella liittyvissä laeissa säädetään syyttäjän rikosprosessiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.

Edellä mainittujen säädösten ohella yli kahdessasadassa muussa laissa on syyttäjiä koskevia säännöksiä. Erikseen on säädetty muun muassa syyttäjän tiedonsaantioikeudesta tai tiedonluovutusvelvollisuudesta, syyteoikeuden rajoituksista ja syyttäjän rikosprosessin ulkopuolisista tehtävistä. Enin osa säädöksistä koskee syyttäjien tiedonsaantioikeutta. Noin sadassa säännöksessä säädetään syyttäjälle oikeus saada muilta viranomaisilta tai toimijoilta tietoja rikosasian selvittämiseksi.

Toinen suurempi asiaryhmä ovat syyteoikeuden käyttämistä koskevat rajoitukset. Useissa laeissa syytteen nostamisen edellytyksenä on esimerkiksi jonkin viranomaisen tai asianomistajan tekemä rikosilmoitus.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsissa syyttäjäntoimi kuuluu oikeusministeriön hallinnonalalle ja sitä ohjaa ja johtaa valtakunnansyyttäjä. Hänen apunaan ohjaustehtävässä toimii valtakunnansyyttäjäntoimisto.

Ruotsissa perustettiin kolme vuotta sitten koko maahan yksi syyttäjäviranomainen. Syyttäjäviranomaiseen kuuluu valtakunnansyyttäjäntoimiston lisäksi 32 yleistä syyttäjäkamaria ja kolme kansainvälistä syyttäjäkamaria, jotka käsittelevät valtakunnanrajat ylittävää rikollisuutta. Lisäksi on perustettu kolme kehityskeskusta, jotka vastaavat kehitystoiminnasta sekä oikeuskäytännön seuraamisesta kukin omalla rikollisuuden osa-alueellaan. Valtakunnallisina yksikköinä toimivat poliisiasioita käsittelevä yksikkö, korruptioyksikkö ja turvallisuusasioiden syyttäjäyksikkö.

Ruotsissa syyttäjiä ovat valtakunnansyyttäjä, apulaisvaltakunnansyyttäjä, ylisyyttäjä, apulaisylisyyttäjä, päällikkösyyttäjä, apulaispäällikkösyyttäjä, ja kamarisyyttäjä. Lisäksi on apulaissyyttäjiä. Syyttäjillä on toimivalta koko maassa. Yleiset syyttäjät toimivat syyttäjinä käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa, mutta korkeimmassa oikeudessa syyttäjänä

toimii valtakunnansyyttäjä. Hallitus nimittää valtakunnansyyttäjän, apulaisvaltakunnansyyttäjän, ylisyyttäjän ja apulaisylisyyttäjän. Muut syyttäjät nimittää syyttäjäviranomainen.

Norja

Norjassa syyttäjälaitos kuuluu oikeusministeriön hallinnonalalle. Valtakunnansyyttäjä ohjaa ja johtaa syyttäjien toimintaa.

Syyttäjälaitokseen kuuluu Valtakunnansyyttäjänvirasto, kymmenen alueellista valtionsyyttäjänvirastoa, kansallinen valtionsyyttäjänvirasto erityisiä asioita varten sekä 27 poliisipiiriä. Valtakunnansyyttäjä johtaa syyttäjien toimintaa myös poliisipiireissä. Resurssiohjauksesta ja hallinnosta valtionsyyttäjänvirastoissa vastaa Valtakunnansyyttäjänvirasto, mutta poliisipiireissä vastuu kuuluu poliisihallitukselle.

Tanska

Tanskassa syyttäjälaitos kuuluu oikeusministeriön hallinnonalalle. Ylimpänä syyttäjänä toimii valtakunnansyyttäjä.

Syyttäjälaitokseen kuuluu kuusi alueellista valtionsyyttäjävirastoa, valtionsyyttäjävirasto erityisiä talousrikosasioita varten, valtionsyyttäjänvirasto kansainvälisiä asioita varten sekä 12 poliisipiiriä. Färsaaret ja Grönlannin poliisipäälliköt toimivat myös syyttäjänviranomaisina.

Valtakunnansyyttäjä toimii syyttäjänä korkeimmassa oikeudessa. Valtionsyyttäjät toimivat syyttäjinä hovioikeudessa ja poliisijohtajat toimivat syyttäjinä käräjäoikeudessa.

1.3 Nykytilan arviointi

Yleisistä syyttäjistä annettu laki ja kihlakunnansyyttäjästä annettu laki on säädetty ennen perustuslain voimaantuloa. Lait eivät enää kaikilta osin vastaa perustuslain asettamia vaatimuksia. Perustuslain 104 §:ssä edellytetään, että syyttäjälaitoksesta säädetään lailla. Lailla säätämisvelvoitteen sisältöä täsmennetään perustuslain 119 §:ssä, jonka mukaan julkista valtaa käyttävän valtionhallinnon toimielimen yleisistä perusteista on säädettävä lailla. Yleisinä perusteina perustuslain esitöissä pidetään yksikön nimeä, toimialaa, pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltaa. Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslain esitöissä myös virkamiesten oikeusaseman perusteet on katsottu sellaiseksi asiaksi, joka edellyttää lakitasoista sääntelyä.

Voimassa olevissa laeissa näistä asioista säädetään vaihtelevasti laissa ja asetuksessa ja joiltain osin säännökset puuttuvat kokonaan. Esimerkiksi syyttäjien oikeudesta toimia asiamiehenä oikeudenkäynnissä säädetään tällä hetkellä asetustasolla. Erityisesti syyttäjäntoimintaa koskevista asioista olisi perusteltua säätää laintasolla.

Syyttäjälaitosta koskevien lakien asetuksenantovaltuudet ovat hyvin avoimet eivätkä vastaa nykyisin asetuksenantovaltuussäännöksille asetettuja vaatimuksia. Esimerkiksi Valtakunnansyyttäjänvirastoa koskevat säännökset ovat lähes kokonaan asetustasolla. Tämän lisäksi säännökset virastojen tehtävistä puuttuvat kokonaan.

Perustuslainmukaisuuteen liittyvien ongelmien lisäksi säädökset ovat monin osin sekavat ja päällekkäiset, koska sääntelyä on useassa eri laissa ja asetuksessa. Nykyinen rakenne on sekava ja säännökset vaikeasti löydettävissä. Lainsäädäntö on annettu pääosiltaan runsaat kymmenen vuotta sitten, jolloin syyttäjälaitoksen organisaatiota uudistettiin muun muassa perustamalla keskushallintoviranomaiseksi Valtakunnansyyttäjänvirasto. Säännöksiä on tämän jälkeen muutettu useita kertoja, viimeksi laajimmin syyttäjälaitoksen viimeisimpään organisaatiouudistukseen liittyen toukokuun alussa 2007.

Valmisteltaessa viimeksi mainittua uudistusta havaittiin, että syyttäjälaitoksen organisaatiota ja hallintoa koskevissa säännöksissä olisi selkeyttämisen ohella paljon muitakin muutostarpeita kuin mitä uudistuksen toteuttaminen välttämättä edellytti ja mitä tuossa yhteydessä oli aikataulusyistä mahdollista toteuttaa. Tämän vuoksi pidettiin aiheellisena organisaatiouudistuksen toteuttamisen jälkeen käydä koko lainsäädäntö läpi tavoitteena arvioida lainsäädännön sisältöä sekä uutta organisaatiota koskevin säädösmuutosten toimivuutta erikseen asetettavassa työryhmässä.

Voimassa olevat säännökset edellyttävätkin paitsi säännösten perustuslainmukaisuuden tarkastelua myös lainsäädännön rakenteen selkeyttämistä ja sisällöllisten muutostarpeiden arviointia.

Syyttäjiä koskevat säännökset muualla lainsäädännössä ovat myös syntyneet eri aikoina. Vanhimpia syyttäjiinkin liittyviä lakeja ovat esimerkiksi avioliittolaki (234/1929) ja säätiölaki (109/1930). Laeissa käytetyt käsitteet eivät ole kaikilta osin yhdenmukaisia. Etenkin syyttäjiin viittaaminen vaihtelee. Laeissa käytetään vaihtelevasti nimityksiä virallinen syyttäjä, syyttäjä, yleinen syyttäjä tai syyttäjäviranomainen.

Osa syyttäjiä koskevista säännöksistä on vanhentuneita tai niissä syyttäjälle säädetyt velvollisuudet eivät varsinaisesti liity syyttäjän tehtäviin rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisessa. Esimerkiksi avioliittolain 27 §:ssä säädetään syyttäjän velvollisuudesta hakea aviopuolisoiden tuomitsemista avioeroon eräissä tilanteissa.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa syyttäjälaitoksen hallintoa koskeva lainsäädäntö. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on, että säädökset vastaisivat perustuslain asettamia vaatimuksia.

Samalla lainsäädännön sisältöä muutettaisiin myös toiminnan tarpeiden kannalta. Uudistettaessa säännöksiä viimeksi vuonna 2007 lakeihin tehtiin vain ne muutokset, joita organisaatiouudistuksen toteuttaminen välttämättä vaati. Uusi organisaatio on ollut toiminnassa nyt runsaan vuoden ja on aiheellista arvioida, miten hyvin keväällä 2007 voimaan tulleet säännökset vastaavat uuden organisaation toiminnallisia tarpeita.

Syyttäjälaitoksen toiminnassa on tapahtunut organisaatiouudistuksen ohella runsaasti myös muita muutoksia, jotka nekin tulee ottaa huomioon hallintosäännöksiä uudistettaessa. Tämä koskee paitsi varsinaiseen syyttäjäntoimintaan liittyviä hallintolakiin sisällytettäviä määrittelyjä, myös muun muassa joitakin toimivaltakysymyksiä. Päätöksenteko esimerkiksi eräissä henkilökuntaa koskevissa asioissa on tällä hetkellä varsin korkealla tasolla ja tavoitteena on ollut arvioida mahdollisuuksia siirtää toimivaltaa hallinnossa alaspäin.

Tavoitteena on myös selkeyttää nykyistä sääntelyä siten, että useissa eri säädöksissä olevat säännökset koottaisiin yhteen aikaisempaa selkeämmäksi ja käsitteistöltään yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi.

Lisäksi toteutettaisiin kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvat muutokset. Keväällä 2007 syyttäjälaitoksessa toteutetussa organisaatiossa irtauduttiin kihlakuntajärjestelmästä, vaikkakin kihlakuntajako on edelleen virastojaon perustana. Myös muilla hallinnonaloilla luovuttiin kihlakunnanvirastojärjestelmästä vuoden 2008 alussa. Muutos tulee ottaa huomioon myös muissa syyttäjälaitosta koskevissa säännöksiä, muun muassa virkanimikkeissä.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki syyttäjälaitoksesta. Lakiin koottaisiin tällä hetkellä useaan eri lakiin sisältyvät säännökset syyttäjälaitoksen hallinnosta ja organisaatiosta. Lait yhdistettäisiin yhdeksi uudeksi, sisällöltään nykyistä johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi. Laki sisältäisi yleiset säännökset syyttäjistä ja syyttäjäntoiminnasta. Laissa määriteltäisiin syyttäjän tehtävät, toimivalta, tiedonsaantioikeus, esteellisyys, varallaolo ja asiamiehenä toiminen. Laissa säädettäisiin myös syyttäjälaitoksen organisaatiosta eli Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja syyttäjänvirastoista. Pääosin säännökset vastaisivat nykyisiä, mutta laki muodostaisi nykyistä yhtenäisemmän kokonaisuuden, joka täyttäisi myös perustuslain asettamat vaatimukset. Asialliset muutokset koskisivat joitakin lain yksityiskohtia.

Laissa täsmennettäisiin tehtävänjakoa Valtakunnansyyttäjänviraston ja valtakunnansyyttäjän välillä. Valtakunnansyyttäjänviraston tehtävänä olisivat syyttäjälaitoksen ohjaukseen liittyvät hallinnolliset asiat, kun taas yksinomaan valtakunnansyyttäjän tehtäviksi kuuluisivat syytetoimintaan ja ylimpänä syyttäjänä toimimiseen liittyvät tehtävät. Valtakunnansyyttäjälle nykyisin kuuluvasta määräystenantovaltuudesta luovuttaisiin, koska se on perustuslain 80 §:n vaatimusten kannal-

ta liian avoin. Valtakunnansyyttäjä ei myöskään ole käytännössä antanut oikeussääntöinä pidettäviä määräyksiä, vaan käytännössä ohjaus on ollut ohjeluontoista. Valtakunnansyyttäjä voisi edelleen antaa syytetoiminnan oikeudellista laatua ja yhdenmukaisuutta koskevia yleisiä ohjeita, joten sääntelyn muutos ei merkitsisi muutosta nykyiseen käytäntöön.

Keskeisimmät sisällölliset muutokset koskisivat syyttäjänvirastoissa toimivien syyttäjien virkanimikkeitä ja toimivaltaa sekä syyttäjien esteellisyyttä ja oikeutta toimia asiamiehenä tai avustajana. Kihlakunnansyyttäjien virkanimike muutettaisiin aluesyyttäjäksi ja vastaavasti johtavien kihlakunnansyyttäjien nimike johtavaksi aluesyyttäjäksi. Ehdotettu nimike vastaisi paremmin nykyistä organisaatiorakennetta, joka on irtautunut kihlakuntajärjestelmästä ja jossa syyttäjän toimialue kattaa laajemman alueen kuin yhden kihlakunnan. Vaikka aluesyyttäjän toimivalta jäljempänä ehdotetulla tavoin laajenisikin koko maahan, käytännössä syyttäjät hoitaisivat etupäässä oman alueensa rikosasioita.

Vaihtoehtoisina nimikkeinä on pohdittu kihlakunnansyyttäjän säilyttämistä ja pelkkää syyttäjää. Koska kihlakuntajärjestelmä lakkaa eivätkä syyttäjänvirastojen toimialueet enää ole kihlakuntia, kihlakunnansyyttäjän nimikkeen säilyttäminen ei enää kuvaisi syyttäjänvirastossa toimivan syyttäjän asemaa. Pelkän syyttäjän käyttäminen taas olisi ongelmallista suhteessa muuhun lainsäädäntöön. Kaikista syyttäjistä käytetään yleisnimitystä syyttäjät muun muassa perustuslaissa ja siksi tästä nimikkeestä voisi aiheutua tulkintaongelmia sen suhteen, koskevatko säännökset vain paikallissyyttäjiä vai kaikkia syyttäjiä.

Yleisistä syyttäjistä annetussa laissa käytetystä jaottelusta yleisiin syyttäjiin ja erityissyyttäjiin luovuttaisiin. Yleisistä syyttäjistä käytettäisiin jatkossa nimitystä syyttäjät, mikä vastaisi myös perustuslaissa syyttäjistä käytettyä käsitettä.

Toinen keskeinen muutos olisi aluesyyttäjien ja apulaissyyttäjien toimivallan laajentaminen koko maahan.

Syyttäjien juttujako tapahtuu nykyisin alueittain. Syyttäjänviraston päällikkö tai apulaispäällikkö jakaa syyttäjänviraston toimialueella tapahtuneet rikosasiat syyttäjänvirastossa toimivien kihlakunnansyyttäjien ja apulaissyyttäjien hoidettavaksi. Rikosasioita ei pääsääntöisesti siirretä muille syyttäjänvirastoille kuin poikkeustapauksissa. Käytännössä on kuitenkin ollut tarvetta poiketa nykyisistä kihlakunnansyyttäjän alueellisen toimivallan rajoituksista esimerkiksi, jos syyttäjän käsiteltävänä oleva rikosasia ulottuu toisen viraston toimialueelle. Tällöin on perusteltua, että sama syyttäjä hoitaa koko juttukokonaisuuden. Myös erikois- ja avainsyyttäjät voivat hoitaa erikoistumisalueeseensa kuuluvia rikosasioita syyttäjänviraston toimialueen ulkopuolella. Alueellisen toimivallan rajoitusten vuoksi syyttäjälle on näissä tapauksissa jouduttu antamaan valtakunnansyyttäjän syytemääräys käsitellä asia myös siltä osin kuin se kuuluu toiselle virastolle. Syytemääräyksiä annetaan vuosittain 100—200.

Koko maan kattavan toimivallan ansiosta ei tarvittaisi erillistä syytemääräystä, vaan virastojen ja syyttäjien kesken voitaisiin sopia tarkoituksenmukaisesta tavasta käsitellä juttukokonaisuus. Uusi säännös mahdollistaisi siis nykyistä joustavamman menettelyn tilanteissa, joissa juttukokonaisuus ulottuu useamman viraston alueelle. Syytemääräyksistä luopuminen selkeyttäisi syyttäjän toimivallan määräytymistä, koska toimivalta perustuisi jatkossa suoraan lakiin eikä poikkeusmääräykseen.

Käytännössä aluesyyttäjät hoitaisivat edelleen pääosin oman alueensa rikosasioita ja laajemman toimivallan käyttö liittyisi vain poikkeustapauksiin, joissa juttujen käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta yhdessä tai tietyn erikoisosaamisen saamiseksi. Syyttäjävirastot puolestaan vastaisivat edelleen oman alueensa rikosasioiden hoitamisesta ja asian siirtäminen toisessa virastossa toimivalle syyttäjälle edellyttäisi sopimista virastojen välillä. Ehdotettu toimivallan laajennus ei siten merkitsisi olennaista muutosta nykyisiin käytäntöihin.

Apulaissyyttäjän toimivalta on kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 8 §:ssä rajoitettu vain yksinkertaisiin rikosasioihin. Tästä osin tulkinnanvaraisesta toimivaltasäännöksestä luovuttaisiin, ja apulaissyyttäjät toimisivat jatkossa samalla toimivallalla kuin muutkin syyttäjät heidän käsiteltävikseen annetuissa asioissa. Vaikka apulaissyyttäjät ovatkin koulutusjaksolla, heillä on suoritettuna ylem-

pi oikeustieteellinen korkeakoulututkinto ja monilla on aiempaa työkokemusta esitutkinta- tai tuomioistuintehtävistä. Jaettaessa rikosasioita apulaissyyttäjille tulisi kuitenkin ottaa huomioon harjoittelun vaihe ja asian vaativuus.

Rikosasioita käsittelemään on joskus tarve määrätä useampia syyttäjiä. Esimerkiksi asian vaatima asiantuntemus, laajuus tai turvallisuusseikat voivat edellyttää useamman syyttäjän työpanosta. Tällä hetkellä lainsäädännössä ei ole säännöksiä asiasta. Ehdotetussa laissa säädettäisiin useamman syyttäjän määräämisestä käsittelemään samaa asiaa.

Kolmantena sisällöllisenä muutoksena muutettaisiin syyttäjän esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Yleisistä syyttäjistä annettua lakia valmisteltaessa arvioitiin sitä, tulisiko syyttäjän esteellisyys rinnastaa tuomariin. Tuolloin tuomarin esteellisyyttä koskevat säännökset olivat kuitenkin vielä vanhanaikaiset ja puutteelliset, ja siksi päädyttiin säätämään syyttäjien esteellisyydestä erikseen hallintolainsäädäntöä vastaavasti. Lakivaliokunta totesi silloisesta hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä (LAVM 20/1996 vp.), että jatkossa olisi harkittava syyttäjän tuomarin esteellisyyssäännösten yhdenmukaistamista ja syyttäjän esteellisyyttä koskevan pykälän korvaamista viittauksin tuomarin esteellisyyteen. Ehdotetussa laissa syyttäjän esteellisyys rinnastettaisiin oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 13 luvussa säädettyihin tuomarin esteellisyysperusteisiin joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Poikkeuksina tuomarin esteellisyyteen olisivat sellaiset tuomaria koskevat esteellisyysperusteet, jotka eivät ole sovellettavissa syyttäjien toimintaan.

Muutos olisi perusteltu, koska syyttäjän tehtävät liittyvät kiinteämmin tuomioistuimen kuin hallintoviranomaisen tehtäviin. Syyttäjät käyttävät myös lainkäyttövaltaa rangaistusmääräysasioissa.

Neljänneksi syyttäjän oikeudesta toimia asiamiehenä tai avustajana säädettäisiin laissa. Nykyisin asiasta on säädetty asetustasolla syyttäjänvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ssä. Asiamiehenä toimimisen edellytykset rinnastettaisiin oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:ssä säädettyihin perusteisiin. Syyttäjää koskisi sekä kaikkia virkamiehiä koskeva rajoitus siitä, että asiamiehenä ei saa toimia, jos se on virkamiehen virkavelvollisuuksien vastaista että yleisen tuomioistuimen lainoppineelle jäsenelle asetetut lisärajoitukset. Syyttäjät eivät siten voisi toimia asiamiehenä muuten kuin lähiomaistensa asioissa kuten tuomaritkin.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei muutettaisi syyttäjälaitoksen organisaatiota. Myös syyttäjälaitoksen toimintaan liittyvät muutokset olisivat vähäisiä. Esityksellä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Uudistettu lainsäädäntö selkeyttäisi syyttäjien ja syyttäjänvirastojen asemaa ja toimintaa. Tämä parantaisi niin syyttäjälaitoksen kanssa asioivien kansalaisten kuin syyttäjälaitoksen virkamiestenkin asemaa ja oikeusturvaa.

Joillakin esityksen yksittäisillä säännöksillä on vaikutusta syyttäjälaitoksen toimintaan. Aluesyyttäjien toimivallan laajentaminen parantaisi syyttäjäntehtävien hoitamisedellytyksiä useamman syyttäjänviraston alueelle ulottuvissa juttukokonaisuuksissa ja vähentäisi jonkin verran työtä, koska erillisiä syytemääräyksiä ei enää tarvittaisi.

4 Asian valmistelu

Esitys perustuu oikeusministeriön asettaman työryhmän ehdotukseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

Lain 1 luvussa olisivat koko syyttäjälaitosta koskevat yleiset säännökset muun muassa syyttäjälaitoksen organisaatiosta ja tehtävistä sekä syyttäjistä ja heidän tehtävistään. Syyttäjälaitoksen organisaatioon kuuluisi Valtakunnansyyttäjänvirasto keskushallintoviranomaisena sekä alueelliset syyttäjänvirastot. Syyttäjäviranomaisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädettäisiin erikseen kuten nykyisinkin. Ylimpänä syyttäjänä ja kaikkien syyttäjien esimiehenä toimisi nykyiseen tapaan valtakunnansyyttäjä.

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin syyttäjälaitoksen hallintoon. Laissa olisi säännökset syyttäjälaitoksen organisaatiosta ja Valtakunnansyyttäjänviraston, syyttäjänvirastojen ja yksittäisten syyttäjien tehtävistä. Samoin laissa säädettäisiin päätöksenteosta virastoissa ja virkamiesten toimivaltasuhteista.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin muihin säännöksiin, jotka koskevat syyttäjäntoimintaa. Pykälän 3 momentin mukaan syyttäjänviranomaisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädettäisiin erikseen kuten nykyisinkin.

2 §. *Syyttäjälaitoksen organisaatio.* Syyttäjälaitoksen organisaatio muodostuisi kuten nykyisinkin Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja alueellisista syyttäjänvirastoista. Valtakunnansyyttäjänvirasto toimisi hallinnollisena keskusvirastona ja syyttäjänvirastot vastaisivat syyttäjäntehtävien hoitamisesta omilla alueillaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtakunnansyyttäjän asemasta ylimpänä syyttäjänä. Valtakunnansyyttäjä olisi kuten nykyisinkin kaikkien syyttäjien esimies syyteasioissa. Säännöksellä tuotaisiin esiin syyttäjälaitoksen kaksijakoinen rakenne syyteasioihin ja hallintoon. Syyteasioissa valtakunnansyyttäjällä olisi nykyiseen tapaan 2 luvun 4 §:n mukainen toimivalta puuttua yksittäisen syyttäjän ratkaisuihin.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että syyttäjälaitos kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan.

3 §. *Syyttäjälaitoksen tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjälaitoksen tehtävästä. Aiemmin syyttäjälaitoksen tehtävää ei ole määritelty laissa, vaan tehtävät on määritelty ainoastaan yksittäiselle syyttäjälle.

Yksittäisessä rikosasiassa syyttäjäntehtävistä vastaavat yksittäiset syyttäjät, mutta kokonaisvastuu syyttäjäntoiminnan järjestämisestä kuuluisi syyttäjälaitokselle. Syyttäjälaitoksen tulisi tarjota syyttäjille edellytykset varsinaisten syytetehtävien hoitamista varten. Tähän kuuluisi muun muassa rikosilmiöihin varautuminen, tarvittavan koulutuksen järjestäminen henkilöstölle ja kansainvälisestä yhteistyöstä huolehtiminen. Käytännössä vastuu syyttäjälaitoksen toimintaedellytysten turvaamisesta kuuluu pääosin Valtakunnansyyttäjänvirastolle ja osittain alueellisille syyttäjänvirastoille. Näiden tehtävistä säädettäisiin tarkemmin 2 ja 3 luvussa.

4 §. *Syyttäjät.* Pykälässä lueteltaisiin syyttäjinä toimivat virkamiehet. Syyttäjiä olisivat valtakunnansyyttäjä, apulaisvaltakunnansyyttäjä, valtionsyyttäjä, johtava aluesyyttäjä, aluesyyttäjä ja apulaissyyttäjä sekä Ahvenanmaalla toimivat paikallissyyttäjät. Aiemmasta poiketen myös apulaissyyttäjä olisi itsenäinen syyttäjä ja hänellä olisi sama toimivalta kuin muillakin syyttäjillä. Näin myös apulaissyyttäjä voisi hoitaa itsenäisesti hänen tehtäväkseen annetut rikosasiat, mutta apulaissyyttäjän työn harjoitteluluonne otettaisiin huomioon jaettaessa hänelle tehtäviä.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin syyttäjäntehtäviin Eurojustissa. Suomen kansallisen jäsenen asemasta Eurojustissa säädetään Eurojust-päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetussa laissa (/). Kansallinen jäsen toimii määräaikaisena valtionsyyttäjänä.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin oikeuteen nostaa syyte perustuslain 110 §:n nojalla.

5 §. *Syyttäjän tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjälle kuuluvista tehtävistä. Säännös vastaisi pääosin yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:ssä syyttäjälle säädettyjä tehtäviä.

Syyttäjän keskeisimpänä tehtävänä olisi huolehtia siitä, että hänen käsiteltävänään

olevassa asiassa rikosoikeudellinen vastuu toteutuu asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun edellyttämällä tavalla. Tehtävän hoitamisessa tulisi toimia tasapuolisesti, joutuisasti ja taloudellisesti.

Rikosoikeudellisen vastuun toteuttaminen jakautuu kahteen osa-alueeseen. Ensinnäkin syyttäjä tekee syyteharkinnan eli päättää, onko syytettä lainkaan nostettava. Tähän liittyy syyttäjän velvollisuus tehdä jo esitutkintavaiheessa yhteistyötä poliisin kanssa ja tarvittaessa päättää tiettyjen pakkokeinojen käytössä. Syyttäjän on huolehdittava siitä, että esitutkinnassa kerätty aineisto riittävä syyteharkinnan pohjaksi ja että esitutkinnassa on otettu huomioon sekä epäillyn syyllisyyden puolesta että sitä vastaan puhuvat tosiseikat. Syyteharkinnassa syyttäjän on arvioitava, täyttääkö tutkittava teko jonkin rikoksen tunnusmerkistön ja onko epäillyn syyllisyydestä tähän tekoon riittävä näyttö. Toiseksi syyttäjä ajaa syytettä oikeudenkäynnissä nostettuaan syytteen.

Näiden tehtävien lisäksi syyttäjälle säädetään useissa laeissa erilaisia velvollisuuksia. Syyttäjällä on velvollisuuksia muun muassa rangaistusmääräysmenettelyssä ja rikesakkomenettelyssä ja eräissä kansainvälisissä rikosoikeuteen liittyvissä asioissa.

Pykälän 2 momentin mukaan syyttäjän muista tehtävistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tällä tarkoitettaisiin syyttäjälle kuuluvia muita kuin syytetoimintaan liittyviä tehtäviä. Asetuksella voitaisiin säätää esimerkiksi syyttäjän hallinnollisista tehtävistä virastossa tai syyttäjien nimittämisestä erikois- tai avainsyyttäjätehtäviin.

6 §. *Syyttäjän toimivalta.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjän toimivallasta. Syyttäjä vastaisi itsenäisesti ja riippumattomasti hänelle määrättyjen rikosasioiden käsittelystä. Nykysääntelystä poiketen säännöksessä mainittaisiin myös syyttäjän riippumattomuus. Nykyisin ainoastaan valtakunnansyyttäjän riippumattomuudesta säädetään lain tasolla yleisistä syyttäjistä annetun lain 3 §:ssä, vaikka syyttäjien riippumattomuus koskee kaikkia syyttäjiä.

Pykälän 2 momentin mukaan syyttäjillä olisi toimivalta hoitaa syyttäjäntehtäviä koko maassa. Toimivalta rajoittuisi kuitenkin syyttäjän käsiteltävänä oleviin rikosasioihin.

Valtakunnansyyttäjällä, apulaisvaltakunnansyyttäjällä ja valtionsyyttäjällä on jo nykyisin koko maan laajuinen toimivalta, mutta kihlakunnansyyttäjän ja apulaissyyttäjän toimivalta on rajattu asioihin, joissa syyttäjänviraston alueella olevat käräjäoikeudet ovat toimivaltaisia. Ehdotettu säännös laajentaisi siten myös syyttäjänvirastoissa toimivien syyttäjien toimivallan koko maahan.

Käytännössä syyttäjät hoitaisivat edelleen syyttäjänviraston toimialueelle rajoittuvia asioita, mutta laajempi toimivalta mahdollistaisi joustavampia järjestelyjä sellaisissa tilanteissa, joissa syyttäjän käsiteltävänä oleva rikosasia ulottuisi useamman syyttäjänviraston alueelle. Nykyisin tällaisen asian hoitaminen edellyttää valtakunnansyyttäjän antamaa syytemääräystä. Erityis- ja avainsyyttäjät hoitavat myös erikoistumisalueensa rikosasioita syyttäjänviraston toimialueen ulkopuolella. Näissäkään tilanteissa ei enää tarvittaisi valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, vaan erikois- ja avainsyyttäjät voisivat hoitaa tällaisia asioita laissa säädetyn toimivallan nojalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, kuinka menetellään, jos samaa asiaa hoitamaan määrätään useampia syyttäjiä. Samaan asiaan olisi mahdollista määrätä monta syyttäjää, mutta samalla tulisi määrätä heidän keskinäisestä vastuunjaostaan. Näin ei tulisi epäselvyyttä siitä, kuka syyttäjistä vastaa asiasta ja miltä osin. Käytännössä esimerkiksi laajoissa tai vaativissa jutuissa voisi olla tarvetta määrätä useampi syyttäjä käsittelemään samaa asiaa. Vastuunjako voisi olla esimerkiksi sellainen, että yksi syyttäjistä vastaa asiasta ja muut toimivat avustajina tai sellainen, että jokainen syyttäjä vastaa jostakin asian osakokonaisuudesta. Päätöksen useamman syyttäjän määräämisestä voisivat tehdä valtakunnansyyttäjä ja johtava aluesyyttäjä.

2 luku. Valtakunnansyyttäjänvirasto

Lain 2 luvussa säädettäisiin yksityiskohtaisemmin Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatiosta ja tehtävistä, virkamiehistä sekä asioiden ratkaisemisesta. Lisäksi luvussa säädettäisiin valtakunnansyyttäjän, apulaisvaltakunnansyyttäjän ja valtionsyyttäjien tehtävistä syyteasioissa.

7 §. *Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatio.* Pykälässä säädettäisiin valtakunnansyyttäjänviraston organisaation perusteista. Valtakunnansyyttäjä johtaisi virastoa kuten nykyisinkin. Apulaisvaltakunnansyyttäjä toimisi hänen apunaan ja sijaisenaan.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkemmat säännökset Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatiosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

8 §. *Valtakunnansyyttäjänviraston tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin Valtakunnansyyttäjänvirastolle kuuluvista tehtävistä. Nykyisin laissa ei ole säännöstä viraston tehtävistä. Säännöksellä Valtakunnansyyttäjänvirastolle määriteltäisiin yleensä keskusvirastoille kuuluvia hallintotehtäviä. Syytetehtävissä tehtävät kuuluisivat edelleen yksittäisille syyttäjille, jotka olisivat suoraan valtakunnansyyttäjän alaisia.

Viraston tehtävänä olisi ensinnäkin ohjata ja kehittää syyttäjälaitosta. Tähän kuuluisi vastuu syyttäjäntehtävien hoitamisen edellyttämien puitteiden luomisesta. Toiseksi Valtakunnansyyttäjänvirasto vastaisi syyttäjälaitoksen toiminnan tuloksellisuudesta. Kolmanneksi Valtakunnansyyttäjänvirasto vastaisi syyttäjälaitoksen toiminnan laillisuudesta ja yhdenmukaisuudesta. Valtakunnansyyttäjänvirastolle kuuluisivat myös koko syyttäjälaitosta koskevat yleiseen hallintoon, viestintään ja koulutukseen liittyvät tehtävät sekä kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä huolehtiminen.

Osa näistä tehtävistä on säädetty valtakunnansyyttäjän tehtäviksi, mutta käytännössä ne ovat suurelta osin koko viraston hoitamia. Koska valtakunnansyyttäjä toimisi viraston päällikkönä, hänellä olisi edelleen viime kädessä päätösvalta kaikissa virastossa käsiteltävissä asioissa.

9 §. *Valtakunnansyyttäjän tehtävät ylimpänä syyttäjänä.* Pykälässä säädettäisiin niistä tehtävistä, jotka valtakunnansyyttäjällä on nimenomaan ylimpänä syyttäjänä. Kyseessä olisivat sellaiset tehtävät, jotka liittyvät syytetoimintaan ja valtakunnansyyttäjän asemaan syyttäjien esimiehenä.

Kuten nykyisinkin valtakunnansyyttäjän tehtävänä olisi käsitellä hänen tehtäväkseen säädetyt tai hänen itse käsiteltäväkseen ottamansa rikosasiat. Valtakunnansyyttäjä päättäisi myös edelleen syyttäjän valituslupahakemuksen jättämisestä korkeimpaan oikeuteen. Lisäksi valtakunnansyyttäjän tulisi huolehtia muista hänen tehtäväkseen säädetyistä asioista kuten rikoslain 1 luvussa tarkoitettujen syytemääräysten antamisesta**.** Valtakunnansyyttäjä voisi myös antaa syyttäjäntoiminnan oikeudellista laatua ja yhdenmukaisuutta koskevia yleisiä ohjeita. Ohjeet voisivat koskea esimerkiksi esitutkintaa, syyteharkintaa tai seuraamusharkintaa.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin valtakunnansyyttäjälle kuuluvista erityistoimivaltuuksista. Valtakunnansyyttäjän toimivallasta syyteasioissa säädetään lain 6 §:ssä. Perinteisesti valtakunnansyyttäjällä on ollut ainoana oikeus puuttua muiden alaistensa syyttäjien ratkaisuihin, vaikka nämä ovatkin itsenäisiä ja riippumattomia. Pykälän 2 momentissa säädettäisiinkin tästä toimivallasta vastaavasti kuin voimassaolevassa yleisistä syyttäjistä annetun lain 10 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtakunnansyyttäjän oikeudesta antaa henkilölle erityiset syyttäjänvaltuudet tiettyä tehtävää varten. Säännös vastaisi nykyistä lainsäädäntöä.

10 §. *Apulaisvaltakunnansyyttäjä.* Pykälässä säädettäisiin apulaisvaltakunnansyyttäjästä vastaavasti kuin yleisistä syyttäjistä annetun lain 6 §:ssä nykyisin. Apulaisvaltakunnansyyttäjän tehtävästä toimia valtakunnansyyttäjän sijaisena säädettäisiin kuitenkin luvun 1 §:ssä.

11 §. *Valtionsyyttäjät.* Pykälässä säädettäisiin valtionsyyttäjien asemasta. Valtionsyyttäjät toimisivat Valtakunnansyyttäjänvirastossa kuten nykyisinkin. Syyteasioissa valtionsyyttäjien tehtävänä olisi hoitaa yhteiskunnan kannalta merkittävimpiä ja vaativimpia rikosasioita. Valtionsyyttäjien hallinnollisista tehtävistä voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella lain 5 §:n nojalla.

12 §. *Kelpoisuusvaatimukset.* Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa yleisistä syyttäjistä annetun lain 13 §:ää. Koska aiempi oikeustieteen kandidaatin tutkinto on muuttunut oikeustieteen maisterin tutkinnoksi, muutettaisiin kelpoisuuteen vaadittavan tutkinnon nimike. Aiempi oikeustieteen kandidaatin tutkinto antaisi myös edelleen kelpoisuuden syyttäjäntehtäviin. Valtakunnansyyttäjän ja apulaisvaltakunnansyyttäjän kelpoisuusvaatimuksia täydennettäisiin lisäksi vaatimuksel-

la tehtävän hoitamisen edellyttämästä johtamistaidosta ja -kokemuksesta. Kelpoisuusvaatimukset vastaisivat näin yleensä keskusviraston johtotehtävissä edellytettyä kelpoisuutta.

13 §. *Nimittäminen.* Pykälä vastaisi voimassaolevaa yleisistä syyttäjistä annetun lain 14 §:ää.

14 §. *Asioiden ratkaiseminen.* Pykälässä säädettäisiin hallinnollisten asioiden ratkaisemisesta virastossa. Säännös ei koskisi syytetoimintaa koskevien asioiden ratkaisemista. Lähtökohtaisesti valtakunnansyyttäjä ratkaisisi virastossa käsiteltävät asiat. Vastaavaa toimivaltaa käyttäisi myös apulaisvaltakunnansyyttäjä. Työjärjestyksessä voitaisiin määrätä jokin asia myös muun virkamiehen ratkaistavaksi lukuun ottamatta sellaisia asioita, jotka on laissa säädetty valtakunnansyyttäjän ratkaistavaksi. Yksittäisissä asioissa valtakunnansyyttäjä voisi aina pidättää itselleen päätösvallan, vaikka ratkaisuvalta olisikin määrätty muulle virkamiehelle.

15 §. *Työjärjestys.* Pykälässä säädettäisiin Valtakunnansyyttäjänviraston työjärjestyksestä, jonka valtakunnansyyttäjä vahvistaisi. Työjärjestyksessä voisi olla määräyksiä viraston yksiköistä, henkilöstöstä, virkamiesten tehtävistä ja sijaisuuksista, syyteasioiden jakamisesta syyttäjille sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta virastossa.

3 luku. Syyttäjänvirastot

Lain 3 luvussa säädettäisiin syyttäjänvirastojen organisaatiosta ja tehtävistä, virkamiehistä sekä asioiden ratkaisemisesta.

16 §. *Syyttäjänviraston organisaatio.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjänvirastojen organisaatiosta. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 5 §:n 1 momenttia.

17 §. *Syyttäjänviraston tehtävät.* Pykälän mukaan syyttäjänvirasto vastaisi omalla alueellaan samoista tehtävistä, joista Valtakunnanvirasto vastaisi koko syyttäjälaitoksen osalta.

18 §. *Aluesyyttäjä ja apulaissyyttäjä.* Pykälässä säädettäisiin aluesyyttäjistä ja apulaissyyttäjistä, jotka toimivat syyttäjänvirastossa. Aluesyyttäjät ja apulaissyyttäjät hoitaisivat 5 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä syyttäjänvirastossa. Apulaissyyttäjät olisivat määräaikaisessa harjoittelu- ja koulutusohjelmassa.

19 §. *Kelpoisuusvaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjänvirastossa toimivien syyttäjien kelpoisuudesta. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 3 §:ää. Edellä 12 §:ssä esitetyllä tavalla kelpoisuusvaatimuksena olevan ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon nimike muutettaisiin oikeustieteen maisteriksi. Johtavan aluesyyttäjän kelpoisuusvaatimuksia täydennettäisiin käytännössä osoitetulla johtamistaidolla.

20 §. *Nimittäminen.* Pykälässä säädettäisiin johtavan aluesyyttäjän ja aluesyyttäjän nimittämisestä. Säännös vastaisi nykyistä kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 4 §:ää.

21 §. *Asioiden ratkaiseminen syyttäjänvirastossa.* Pykälässä säädettäisiin hallinnollisten asioiden ratkaisemisesta syyttäjänvirastossa. Säännös vastaisi 14 §:ää asioiden ratkaisemisesta Valtakunnansyyttäjänvirastossa.

22 §. *Työjärjestys.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjänviraston työjärjestyksestä. Säännös vastaisi 15 §:ää Valtakunnansyyttäjänviraston työjärjestyksestä.

4 luku. Erinäisiä säännöksiä

Lain 4 luvussa säädettäisiin eräistä syyttäjien asemaan vaikuttavista seikoista, jotka edellyttävät sääntelyä lain tasolla.

23 §. *Tiedonsaanti.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjän tiedonsaantioikeudesta. Syyttäjällä olisi laaja tiedonsaantioikeus eri viranomaisten rekistereistä virkatehtäviensä hoitamiseksi. Säännös vastaisi yleisistä syyttäjistä annetun lain 11 §:ää.

24 §. *Esteellisyys.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjän esteellisyydestä. Esteellisyys määräytyisi oikeudenkäymiskaaren 13 luvun nojalla samoin kuin tuomarilla. Syyttäjää koskisivat siten oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 4, 5, 6 ja 7 §:n esteellisyysperusteet. Poikkeuksena tuomarin esteellisyydestä syyttäjään ei kuitenkaan sovellettaisi luvun 2 §:ää, 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa eikä 7 §:n 1 ja 2 momenttia. Nämä esteellisyysperusteet eivät ole sovellettavissa syyttäjän tehtävissä samalla tavalla kuin tuomarin tehtävissä.

Poikkeuksista oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 5 §:n 1 momentin 2 kohta koskee es-

teellisyyttä asiassa, jossa tuomari käyttää esimerkiksi valtion puhevaltaa. Koska syyttäjä käyttää rikosasioissa valtion puhevaltaa, hän ei voisi olla esteellinen säännöksen nojalla.

Oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla tuomari on esteellinen, jos asianosainen on tuomarin vastapuoli muussa oikeudenkäynnissä tai viranomaismenettelyssä. Syyttäjä on rikosasioissa asianosaisen vastapuoli toisin kuin tuomari. Syyttäjällä voi olla samaan aikaan vireillä useita asioita samaa vastaajaa vastaan, eikä hän voi tulla esteelliseksi pelkästään sen vuoksi. Oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa ei sovellettaisi syyttäjiin.

Oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään tuomarin esteellisyydestä käsitellä jo aiemmin muussa viranomaisessa tai tuomioistuimessa käsittelemäänsä asiaa ja esteellisyydestä tuomarille syntyneen ennakkoasenteen vuoksi. Syyttäjä käsittelee asiaa jo esitutkinnassa ja tarvittaessa useammassa oikeusasteessa, eivätkä nämä tuomarin esteellisyysperusteet siksi soveltuisi syyttäjään.

25 §. *Varallaolo.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjien varallaolon järjestämisestä. Nykyisin säännökset varallaolosta ovat asetustasoisia. Koska varallaolo vaikuttaa virkamiesten oikeusasemaan, säädettäisiin siitä laissa. Valtakunnansyyttäjä päättäisi varallaolon järjestämisestä tarkoituksenmukaisella tavalla esimerkiksi alueittain tai asiaryhmittäin. Myös syyttäjänviraston päällikkö voisi päättää syyttäjien varallaolon järjestämisestä sen turvaamiseksi, että syyttäjä olisi tavoitettavissa tämän päätösvaltaan kuuluvien kiireellisten asioiden ratkaisemiseksi.

26 §. *Asiamiehenä ja avustajana toimiminen.* Pykälän mukaan syyttäjän oikeuteen toimia asiamiehenä sovellettaisiin oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:ää. Syyttäjä ei voisi toimia asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä, jos se olisi vastoin hänen virkavelvollisuuttaan. Lisäksi syyttäjä voisi toimia avustajana tai asiamiehenä vain läheistensä asioissa kuten tuomarikin.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaussäännös oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 3 luvun 9 §:ään, jossa säädetään syyttäjän velvollisuudesta ajaa asianomistajan yksityisoikeudellista vaadetta rikosasian yhteydessä.

27 §. *Virkasyytteen oikeuspaikka.* Pykälässä säädettäisiin syyttäjiä koskevien virkasyytteiden käsittelyn oikeuspaikasta. Säännös vastaisi voimassaolevia oikeuspaikkasäännöksiä.

28 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälässä säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta. Pykälän nojalla voitaisiin asetuksella säätää muun muassa syyttäjien virkamerkistä.

5 luku. Voimaantulo

29 §. *Voimaantulo.* Laki tulisi voimaan päivänä kuuta 2010.

Pykälän 2 momentin nojalla lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Lailla kumottaisiin yleisistä syyttäjistä annettu laki ja kihlakunnansyyttäjästä annettu laki.

30 §. *Siirtymäsäännös.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että muualla lainsäädännössä viralista syyttäjää ja yleistä syyttäjää koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös syyttäjään.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus syyttäjälaitoksesta. Asetuksessa säädettäisiin sellaisista virastojen organisaatioon ja virkamiesten tehtäviin liittyvistä seikoista, jotka eivät edellytä laintasoista sääntelyä.

3 Voimaantulo

Lain on tarkoitus tulla voimaan päivänä kuuta 2010.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 104 §:ssä edellytetään, että syyttäjälaitoksesta säädetään lailla. Lailla säätämisvelvoitteen sisältöä täsmennetään perustuslain 119 §:ssä, jonka mukaan julkista valtaa käyttävän valtionhallinnon toimielimen yleisistä perusteista on säädettävä lailla. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuk-

sista ja velvollisuuksista on säädettävä lailla. Tämä koskee myös virkamiesten oikeusaseman perusteita. Perustuslakivaliokunnan mukaan julkista valtaa käyttävien aseman ja velvollisuuksien tulee määräytyä lain mukaan.

Ehdotetulla sääntelyllä toteutettaisiin perustuslaissa asetetut vaatimukset julkista valtaa käyttävää organisaatiota koskevalle sääntelylle. Sääntely tulisi kaikilta osin perustuslain edellyttämälle säädöstasolle ja selkeyttäisi näin syyttäjien oikeusasemaa.

Liite
Lakiehdotukset

1.

Laki

syyttäjälaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään syyttäjälaitoksen hallinnosta ja tehtävistä.

Syyttäjälaitoksesta ja syyttäjistä on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Syyttäjäviranomaisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään erikseen.

2 §

Syyttäjälaitoksen organisaatio

Syyttäjälaitokseen kuuluvat Valtakunnansyyttäjänvirasto keskusvirastona ja alueelliset syyttäjänvirastot.

Ylimpänä syyttäjänä ja syyttäjien esimiehenä toimii valtakunnansyyttäjä.

Syyttäjälaitos kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan.

3 §

Syyttäjälaitoksen tehtävä

Syyttäjälaitos vastaa syyttäjäntoimen järjestämisestä.

4 §

Syyttäjät

Syyttäjiä ovat:

1) valtakunnansyyttäjä ja apulaisvaltakunnansyyttäjä;

2) valtionsyyttäjä;

3) johtava aluesyyttäjä ja Ahvenanmaan johtava maakunnansyyttäjä;

4) aluesyyttäjä ja Ahvenanmaan maakunnansyyttäjä; sekä

5) apulaissyyttäjä**.**

Suomen kansallisesta jäsenestä Eurojustissa säädetään Eurojust-päätöksen (2002/187/YOS) eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetussa laissa (1012/2008).

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin syyteoikeudesta säädetään erikseen.

5 §

Syyttäjän tehtävät

Syyttäjän tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta hänen käsiteltävänään olevassa asiassa tasapuolisesti, joutuisasti ja taloudellisesti asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun edellyttämällä tavalla.

Syyttäjän muista tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Syyttäjän toimivalta

Syyttäjällä on itsenäinen ja riippumaton syyteharkintavalta.

Syyttäjä on toimivaltainen syyttäjäntehtävissä koko maassa hänen käsiteltävänään olevassa asiassa.

Valtakunnansyyttäjä tai johtava aluesyyttäjä voi määrätä samaan asiaan useamman syyttäjän. Samalla tulee määrätä myös heidän keskinäisestä vastuunjaostaan.

2 luku

Valtakunnansyyttäjänvirasto

7 §

Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatio

Valtakunnansyyttäjänvirastoa johtaa valtakunnansyyttäjä. Hänen apunaan ja sijaisenaan toimii apulaisvaltakunnansyyttäjä.

Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatiosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Valtakunnansyyttäjänviraston tehtävät

Valtakunnansyyttäjänviraston tehtävänä on:

1) ohjata ja kehittää syyttäjälaitosta;

2) vastata syyttäjälaitoksen toiminnan tuloksellisuudesta;

3) valvoa syyttäjien toiminnan laillisuutta ja yhdenmukaisuutta;

4) huolehtia syyttäjälaitoksen yleiseen hallintoon, viestintään ja koulutukseen liittyvistä tehtävistä; sekä

5) huolehtia toimialaansa kuuluvasta kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä

9 §

Valtakunnansyyttäjän tehtävät ylimpänä syyttäjänä

Valtakunnansyyttäjän tehtävänä on:

1) toimia syyttäjänä niissä asioissa, jotka hänelle lain mukaan kuuluvat tai jotka hän ottaa käsiteltävikseen;

2) päättää syyttäjän valituslupahakemuksen jättämisestä korkeimpaan oikeuteen ja syyttäjien edustamisesta korkeimmassa oikeudessa;

3) antaa syyttäjäntoiminnan oikeudellista laatua ja yhdenmukaisuutta koskevia yleisiä ohjeita; sekä

4) huolehtia muista tehtävistä, jotka hänelle erikseen säädetään; sekä

Valtakunnansyyttäjä voi ottaa itse ratkaistavakseen alaiselleen syyttäjälle kuuluvan asian tai määrätä alaisensa syyttäjän ajamaan syytettä, jonka nostamisesta hän on päättänyt. Valtakunnansyyttäjä voi myös määrätä asian alaisensa syyttäjän syyteharkintaan.

Valtakunnansyyttäjä voi antaa nimetylle henkilölle, joka täyttää aluesyyttäjän kelpoisuusvaatimukset, määräajaksi sellaiset syyttäjänvaltuudet, joita tämä määrätyssä tehtävässään tarvitsee. Syyttäjänvaltuuksia käyttäessään tähän henkilöön sovelletaan muutoin, mitä syyttäjästä säädetään.

10 §

Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Apulaisvaltakunnansyyttäjä ratkaisee hänen käsiteltäväkseen kuuluvat asiat samoin valtuuksin kuin valtakunnansyyttäjä.

Valtakunnansyyttäjän ja apulaisvaltakunnansyyttäjän välisestä tehtävien jaosta määrätään Valtakunnansyyttäjänviraston työjärjestyksessä.

11 §

Valtionsyyttäjät

Valtakunnansyyttäjänvirastossa on valtionsyyttäjiä.

Valtionsyyttäjän tehtävänä on toimia syyttäjänä yhteiskunnan kannalta merkittävimmissä rikosasioissa sekä asioissa, jotka hovioikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena, jollei toisin säädetä tai määrätä.

12 §

Kelpoisuusvaatimukset

Valtakunnansyyttäjän ja apulaisvaltakunnansyyttäjän kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu vastaava aikaisempi tutkinto, hyvä perehtyneisyys lainkäyttötehtäviin ja hallintotehtäviin sekä tehtävän hoitamisen edellyttämä johtamistaito ja -kokemus.

Valtionsyyttäjän kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu vastaava aikaisempi tutkinto ja tehtävän hoitamiseen tarvittava taito.

Muiden Valtakunnansyyttäjänviraston virkamiesten kelpoisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Nimittäminen

Valtakunnansyyttäjän nimittämisestä säädetään perustuslaissa. Apulaisvaltakunnansyyttäjän nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä.

Valtionsyyttäjän nimittää valtioneuvosto Valtakunnansyyttäjänviraston esityksestä.

Muiden Valtakunnansyyttäjänviraston virkamiesten nimittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Asioiden ratkaiseminen Valtakunnansyyttäjänvirastossa

Valtakunnansyyttäjänvirastossa käsiteltävät hallinnolliset asiat ratkaisee valtakunnansyyttäjä, jollei asiaa ole säädetty tai työjärjestyksellä määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi. Muun virkamiehen kuin valtakunnansyyttäjän tai apulaisvaltakunnansyyttäjän ratkaistavaksi ei voida antaa asiaa, joka on laissa säädetty valtakunnansyyttäjän ratkaistavaksi. Valtakunnansyyttäjä voi pidättää itselleen päätösvallan asiassa, jonka muu viraston virkamies muuten saisi ratkaista.

15 §

Työjärjestys

Työskentelyn järjestämisestä Valtakunnansyyttäjänvirastossa määrätään valtakunnansyyttäjän vahvistamassa työjärjestyksessä. Viraston työjärjestyksessä määrätään viraston yksiköistä, henkilöstöstä, virkamiesten tehtävien hoitamisesta ja sijaisista, syyteasioiden jakamisesta sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta.

3 luku

Syyttäjänvirastot

16 §

Syyttäjänviraston organisaatio

Alueellinen syyttäjäntoimi järjestetään syyttäjänvirastoittain. Syyttäjänviraston toimialueeseen kuuluu yksi tai useampi kunta. Syyttäjänvirastolla voi päätoimipaikan lisäksi olla palvelutoimistoja.

Syyttäjänvirastoa johtaa johtava aluesyyttäjä. Hänen apunaan toimii vähintään yksi apulaispäällikkö. Johtavan aluesyyttäjän tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Syyttäjänvirastojen toimialueista ja päätoimipaikoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Syyttäjänviraston palvelutoimistojen perustamisesta ja lakkauttamisesta säädetään oikeusministeriön asetuksella.

17 §

Syyttäjänviraston tehtävät

Syyttäjänvirasto vastaa 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä omalla toimialueellaan.

18 §

Aluesyyttäjä ja apulaissyyttäjä

Syyttäjänvirastossa on aluesyyttäjiä. Virastossa voi olla harjoittelu- ja koulutusohjelmaan otettuja apulaissyyttäjiä.

19 §

Kelpoisuusvaatimukset

Johtavan aluesyyttäjän kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu vastaava aikaisempi tutkinto ja tehtävän hoitamiseen tarvittava taito sekä käytännössä osoitettu johtamistaito.

Aluesyyttäjän kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu vastaava aikaisempi tutkinto ja tehtävän hoita-

miseen tarvittava taito. Apulaissyyttäjän kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu aikaisempi tutkinto.

Muiden syyttäjänviraston virkamiesten kelpoisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

20 §

Nimittäminen

Johtavan aluesyyttäjän ja aluesyyttäjän nimittää Valtakunnansyyttäjänvirasto**.** Apulaissyyttäjän nimittää syyttäjänvirasto.

Muiden syyttäjänviraston virkamiesten nimittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Asioiden ratkaiseminen syyttäjänvirastossa

Syyttäjänvirastossa käsiteltävät hallinnolliset asiat ratkaisee johtava aluesyyttäjä, jollei asiaa ole säädetty tai työjärjestyksellä määrätty apulaispäällikön tai muun virkamiehen ratkaistavaksi. Johtava aluesyyttäjä voi pidättää itselleen päätösvallan hallinnollisessa asiassa, jonka muu viraston virkamies muuten saisi ratkaista.

22 §

Työjärjestys

Työskentelyn järjestämisestä syyttäjänvirastossa määrätään johtavan aluesyyttäjän vahvistamassa työjärjestyksessä. Viraston työjärjestyksessä määrätään viraston yksiköistä**,** virkamiesten tehtävien hoitamisesta ja sijaisista, syyteasioiden jakamisesta sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

23 §

Tiedonsaantioikeus

Syyttäjällä on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus maksutta saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävien suorittamista varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista syyttäjälle tai tietojen käyttämistä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Syyttäjällä on oikeus saada virkatehtävien suorittamista varten tarpeelliset tiedot yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutussalaisuuden estämättä.

Syyttäjällä ei kuitenkaan ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta saada tietoja, jotka viranomainen tai julkista tehtävää hoitamaan asetettu yhteisö on saanut luvan perusteella tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai suunnittelu- ja selvitystehtäviä varten.

Syyttäjällä on oikeus saada syyteharkinnassa tarvitsemiaan, sakkorangaistuksia ja niiden täytäntöönpanoa koskevia tietoja Oikeusrekisterikeskuksen sakkorekisteristä.

24 §

Esteellisyys

Syyttäjän esteellisyyteen sovelletaan, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa lukuun ottamatta luvun 2 §:ää, 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 7 §:n 1 ja 2 momenttia.

25 §

Varallaolo

Valtakunnansyyttäjä voi järjestää syyttäjien varallaolon tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, syyttäjänviraston päällikkö voi määrätä syyttäjän olemaan varalla, jos se on tarpeen syyttäjän tavoitettavuuden varmistamiseksi tämän päätösvaltaan kuuluvien kiireellisten asioiden ratkaisemiseksi.

26 §

Asiamiehenä tai avustajana toimiminen

Syyttäjän oikeuteen toimia asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä sovelletaan,

mitä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:ssä säädetään virkamiehestä ja yleisen tuomioistuimen lainoppineesta jäsenestä.

Syyttäjän velvollisuudesta ajaa asianomistajan yksityisoikeudellista vaadetta säädetään oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun 9 §:ssä.

27 §

Virkasyytteen oikeuspaikka

Valtakunnansyyttäjää ja apulaisvaltakunnansyyttäjää syytetään virkarikoksesta korkeimmassa oikeudessa. Syyttäjänä on joko oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies.

Valtionsyyttäjää, johtavaa aluesyyttäjää, aluesyyttäjää ja apulaissyyttäjää syytetään virkavirheestä hovioikeudessa.

28 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta.

5 luku

Voimaantulo

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan yleisistä syyttäjistä 11 päivänä maaliskuuta 1997 annettu laki (199/1997) ja kihlakunnansyyttäjästä 22 päivänä maaliskuuta 1996 annettu laki (195/1996) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

30 §

Siirtymäsäännös

Mitä laissa tai asetuksessa säädetään virallisesta syyttäjästä tai yleisestä syyttäjästä, sovelletaan myös syyttäjään.

Helsingissä päivänä kuuta 20 .

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

Valtioneuvoston asetus

syyttäjälaitoksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä, säädetään päivänä kuuta 200 syyttäjälaitoksesta annetun lain (/) nojalla:

1 luku

Valtakunnansyyttäjänvirasto

1 §

Valtakunnansyyttäjänviraston organisaatio

Valtakunnansyyttäjänviraston yksiköistä on voimassa, mitä viraston työjärjestyksessä määrätään. Valtakunnansyyttäjä määrää yksiköiden päälliköinä toimivat valtionsyyttäjät.

2 §

Valtakunnansyyttäjän tehtävät Valtakunnansyyttäjänviraston päällikkönä

Valtakunnansyyttäjän tehtävänä on:
1) johtaa ja kehittää Valtakunnansyyttäjänviraston toimintaa;
2) vastata Valtakunnansyyttäjänviraston toiminnan tuloksellisuudesta; sekä
3) kehittää ja ylläpitää Valtakunnansyyttäjänviraston suhteita yhteistyötahoihin.

3 §

Poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen tutkinnanjohtajan määrääminen

Valtakunnansyyttäjä määrää poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtavat syyttäjät ja heidän toimialueensa. Valtakunnansyyttäjä voi määrätä yksittäistapauksessa myös muun syyttäjän johtamaan poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa.

4 §

Valtionsyyttäjän hallinnolliset tehtävät

Sen lisäksi mitä muualla säädetään valtionsyyttäjä avustaa valtakunnansyyttäjää syyttäjäntoiminnan ohjauksessa, kehittämisessä ja seurannassa.

5 §

Kelpoisuusvaatimukset

Syyttäjien kelpoisuusvaatimuksista säädetään laissa syyttäjälaitoksesta.

Neuvottelevan virkamiehen ja ylitarkastajan kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu vastaava aikaisempi tutkinto ja tehtävän hoitamiseen tarvittava taito.

Henkilöstö-, koulutus- tietopalvelu- ja viestintäpäällikön kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto ja tehtävän hoitamiseen tarvittava taito.

Muihin virkoihin vaaditaan soveltuva korkeakoulututkinto tai muu viran edellyttämä koulutus ja tehtävän hoitamiseen tarvittava taito.

6 §

Nimittäminen

Syyttäjien nimittämisestä Valtakunnansyyttäjänvirastoon säädetään laissa syyttäjälaitoksesta. Muut virkamiehet nimittää Valtakunnansyyttäjänvirasto.

7 §

Nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Valtionsyyttäjän ja muut Valtakunnansyyttäjänviraston virkamiehet nimittää määräai-

kaiseen virkasuhteeseen Valtakunnansyyttäjänvirasto.

8 §

Virkavapaus

Virkavapauden valtakunnansyyttäjälle ja apulaisvaltakunnansyyttäjälle myöntää oikeusministeriö.

Virkavapauden muille virkamiehille myöntää Valtakunnansyyttäjänvirasto.

2 luku

Syyttäjänvirastot

9 §

Tulosohjaus

Syyttäjänviraston tulosohjauksesta vastaa Valtakunnansyyttäjänvirasto.

10 §

Johtavan aluesyyttäjän tehtävät syyttäjänviraston päällikkönä

Johtavan aluesyyttäjän tehtävänä on:

1) johtaa ja kehittää viraston toimintaa;

2) vastata viraston toiminnan tuloksellisuudesta;

3) seurata ja valvoa syyttäjäntoiminnan yhdenmukaisuutta virastossa;

4) osallistua syyttäjälaitoksen valtakunnallisen ohjaukseen siten kuin siitä erikseen määrätään; sekä

5) kehittää ja ylläpitää viraston suhteita yhteistyötahoihin.

11 §

Apulaispäällikkö

Valtakunnansyyttäjänvirasto määrää johtavan aluesyyttäjän esityksestä aluesyyttäjän toimimaan syyttäjänviraston apulaispäällikkönä. Määräys annetaan enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Johtavan aluesyyttäjän ja apulaispäällikön välisestä tehtävien jaosta sekä apulaispäällikön tehtävistä määrätään syyttäjänviraston työjärjestyksessä.

12 §

Hallintosihteeri

Syyttäjänvirastossa on hallintosihteeri, joka toimii hallintohenkilökunnan esimiehenä. Hallintosihteerin muista tehtävistä määrätään viraston työjärjestyksessä.

13 §

Aluesyyttäjän hallinnolliset tehtävät

Sen lisäksi mitä muualla säädetään aluesyyttäjä hoitaa muut tehtävät, jotka hänelle erikseen määrätään.

14 §

Erikois- ja avainsyyttäjätehtävät

Valtakunnansyyttäjänvirasto voi johtavan aluesyyttäjän esityksestä nimetä syyttäjän toimimaan oman erikoistumisalueensa erikois- tai avainsyyttäjätehtävissä. Määräys annetaan enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Erikois- ja avainsyyttäjätehtäviin nimetyn syyttäjän tehtävänä on muun ohella toimia kouluttajana sekä osallistua muutoinkin oman erikoistumisalueensa valtakunnalliseen koordinointiin ja ohjaukseen.

15 §

Apulaissyyttäjä

Apulaissyyttäjä nimitetään koulutus- ja harjoitusjakson ajaksi, kuitenkin enintään vuodeksi. Johtava aluesyyttäjä määrää apulaissyyttäjän hoidettavaksi annettavat rikosasiat harjoittelujakson vaiheen ja asian vaativuuden mukaan.

Apulaissyyttäjän perehdyttäminen, ohjaaminen ja tehtävät tulee järjestää siten, että hän saa monipuolisen ja kehittävän koulutuksen.

16 §

Nimittäminen

Syyttäjien nimittämisestä syyttäjänvirastoon säädetään laissa syyttäjälaitoksesta. Muut virkamiehet nimittää syyttäjänvirasto.

17 §

Nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Johtavan aluesyyttäjän nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen Valtakunnansyyttäjänvirasto.

Muut virkamiehet nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen syyttäjänvirasto.

18 §

Syyttäjänvirastojen toimialueet ja päätoimipaikat

Syyttäjänvirastojen toimialueet ja päätoimipaikat ovat:

1) Helsingin syyttäjänviraston toimialueena on Helsingin kihlakunta, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Helsingin kaupungissa;

2) Länsi-Uudenmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Espoon, Lohjan, Raaseporin ja Vihdin kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Espoon kaupungissa;

3) Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Loviisan, Porvoon ja Vantaan kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Vantaan kaupungissa;

4) Kanta-Hämeen syyttäjänviraston toimialueena ovat Forssan, Hyvinkään, Hämeenlinnan, Keski-Uudenmaan ja Riihimäen kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Järvenpään kaupungissa;

5) Päijät-Hämeen syyttäjänviraston toimialueena ovat Heinolan, Lahden ja Orimattilan kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Lahden kaupungissa;

6) Kaakkois-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Haminan, Imatran, Kotkan, Kouvolan ja Lappeenrannan kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Kouvolan kaupungissa;

7) Varsinais-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Kaarinan, Loimaan, Raision, Salon, Turun, Turunmaan ja Vakka-Suomen kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Turun kaupungissa;

8) Pirkanmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Ikaalisten, Kangasalan, Mäntän, Nokian, Tampereen, Valkeakosken ja Vammalan kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Tampereen kaupungissa;

9) Satakunnan syyttäjänviraston toimialueena ovat Kankaanpään, Kokemäen, Porin ja Rauman kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Porin kaupungissa;

10) Pohjanmaan syyttäjänviraston toimialueena ovat Alavuden, Kauhajoen, Kaustisen, Kokkolan, Kyrönmaan, Lapuan, Mustasaaren, Närpiön, Pietarsaaren, Seinäjoen ja Vaasan kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Vaasan kaupungissa;

11) Keski-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Saarijärven ja Äänekosken kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Jyväskylän kaupungissa;

12) Itä-Suomen syyttäjänviraston toimialueena ovat Ilomantsin, Joensuun, Juvan, Kiteen, Koillis-Savon, Kuopion seudun, Lieksan, Mikkelin, Nurmeksen, Pieksämäen, Savonlinnan, Sisä-Savon, Varkauden seudun ja Ylä-Savon kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Mikkelin kaupungissa;

13) Oulun syyttäjänviraston toimialueena ovat Haapajärven, Haukiputaan, Kajaanin, Kuhmon, Kuusamon, Limingan, Oulun, Pudasjärven, Raahen, Suomussalmen ja Ylivieskan kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Oulun kaupungissa; sekä

14) Lapin syyttäjänviraston toimialueena ovat Inarin-Utsjoen, Kemin, Kittilän, Koillis-Lapin, Käsivarren, Ranuan-Posion, Rovaniemen, Sodankylän, Tornion ja Tornionlaakson kihlakunnat, ja sen päätoimipaikka sijaitsee Rovaniemen kaupungissa.

Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta säädetään Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänvirastosta annetussa laissa (872/1977). Maakunnansyyttäjänviraston päätoimipaikka sijaitsee Maarianhaminan kaupungissa.

19 §

Aluesyyttäjän ja apulaissyyttäjän kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Siitä poiketen, mitä julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2004) 6 §:n 1 momentissa säädetään, on:

1) Helsingin syyttäjänvirastossa on kelpoisuusvaatimuksena kolmeen aluesyyttäjän virkaan ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito;

2) Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirastossa on kelpoisuusvaatimuksena kolmeen aluesyyttäjän virkaan ruotsin kielen erinomainen

suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito;

3) Itä-Uudenmaan syyttäjänvirastossa on kelpoisuusvaatimuksena kolmeen aluesyyttäjän virkaan ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito;

4) Varsinais-Suomen syyttäjänvirastossa on kelpoisuusvaatimuksena kahteen aluesyyttäjän virkaan ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito; sekä

5) Pohjanmaan syyttäjänvirastossa on kelpoisuusvaatimuksena viiteen aluesyyttäjän virkaan ja yhteen apulaissyyttäjän virkaan ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjien kielitaitoa koskevista vaatimuksista säädetään erikseen.

20 §

Virkavapaus

Virkavapauden johtavalle aluesyyttäjälle myöntää Valtakunnansyyttäjänvirasto.

Virkavapauden muille virkamiehille myöntää syyttäjänvirasto.

21 §

Päätösvalta eräissä henkilöstöä koskevissa asioissa

Johtavalle aluesyyttäjälle, aluesyyttäjälle ja apulaissyyttäjälle annettavasta varoituksesta, irtisanomisesta, virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi, virkasuhteen purkamisesta, lomauttamisesta ja virantoimituksesta pidättämisestä päättää Valtakunnansyyttäjänvirasto.

3 luku

Erinäiset säännökset

22 §

Viran siirtäminen

Viran siirtämisestä syyttäjälaitoksessa päättää Valtakunnansyyttäjänvirasto.

23 §

Sivutoimi

Valtakunnansyyttäjänvirasto myöntää syyttäjälle sivutoimiluvan.

Syyttäjän on tehtävä muusta kuin lupaa edellyttävästä sivutoimesta ilmoitus Valtakunnansyyttäjänvirastolle.

24 §

Virkamerkki

Syyttäjälle annetaan Valtakunnansyyttäjänviraston vahvistama virkamerkki. Virkamerkki on pidettävä virantoimituksessa mukana ja vaadittaessa esitettävä.

25 §

Syyttäjälaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittely

Valtakunnansyyttäjänvirasto käsittelee syyttäjäntoimintaa koskevat vahingonkorvausasiat.

4 luku

Voimaantulo

26 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän asetuksen säännöksiä virkaan tai virkasuhteeseen nimittämisestä ja vahingonkorvausasioiden käsittelystä sovelletaan asian tullessa vireille tämän asetuksen voimaantulon jälkeen.

Lag

om åklagarväsendet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om åklagarväsendets förvaltning och uppgifter.

Om åklagarväsendet och åklagarna gäller dessutom vad som särskilt föreskrivs om dem.

Om åklagarmyndigheten i landskapet Åland föreskrivs särskilt.

2 §

Åklagarväsendets organisation

Till åklagarväsendet hör Riksåklagarämbetet som centralämbete och regionala åklagarämbeten.

Riksåklagaren är högsta åklagare och chef för åklagarna.

Åklagarväsendet hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

3 §

Åklagarväsendets uppgift

Åklagarväsendet ansvarar för organisationen av åklagarverksamheten.

4 §

Åklagare

Åklagare är:

1) riksåklagaren och biträdande riksåklagaren,

2) statsåklagarna,

3) de ledande regionala åklagarna och Ålands ledande landskapsåklagare,

4) de regionala åklagarna och Ålands landskapsåklagare, och

5) de biträdande åklagarna.

Om Finlands nationella medlem i Eurojust föreskrivs i lagen (1012/2008) om godkännande av vissa bestämmelser i Eurojustbeslutet (2002/187/RIF).

Om åtalsrätten för riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet föreskrivs särskilt.

5 §

Åklagarnas uppgifter

Riksåklagarämbetet ska se till att det straffrättsliga ansvaret i det ärende han eller hon behandlar kan förverkligas opartiskt, snabbt och ekonomiskt på det sätt som rättssäkerheten och allmän fördel kräver.

Om åklagarens övriga uppgifter föreskrivs genom förordning av statsrådet.

6 §

Åklagarnas behörighet

Åklagarna utövar självständig och oberoende åtalsprövningsrätt

Åklagarna är behöriga för åklagaruppgifter i hela landet i de ärenden som de behandlar.

Riksåklagaren eller den ledande regionala åklagaren kan förordna flera åklagare för samma ärende. Samtidigt ska även deras inbördes ansvarsfördelning bestämmas.

2 kap.

Riksåklagarämbetet

7 §

Riksåklagarämbetets organisation

Riksåklagarämbetet leds av riksåklagaren. Biträdande riksåklagaren biträder riksåklagaren och fungerar som ställföreträdare för honom eller henne.

Om riksåklagarämbetets organisation föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

8 §

Riksåklagarämbetets uppgifter

Riksåklagarämbetet ska:
1) styra och utveckla åklagarväsendet,
2) svara för resultatet av åklagarväsendets verksamhet,
3) övervaka lagligheten och enhetligheten i åklagarnas verksamhet,
4) sköta uppgifter i anslutning till den allmänna förvaltningen, informationen och utbildningen inom åklagarväsendet samt
5) sköta det nationella och internationella samarbetet inom sitt verksamhetsområde.

9 §

Riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare

Riksåklagaren ska:
1) fungera som åklagare i ärenden som enligt lag ankommer på honom eller som han åtar sig,
2) besluta om åklagares ansökningar om besvärstillstånd skall tillställas högsta domstolen och företräda åklagarna i högsta domstolen,
3) utfärda allmänna anvisningar om åklagarverksamhetens rättsliga kvalitet och enhetlighet samt
4) sköta andra uppgifter som särskilt föreläggs honom.

Riksåklagaren kan överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare skall utföra ett åtal som han beslutat väcka. Riksåklagaren kan också förordna att en underlydande åklagare skall utföra åtalsprövningen i ett ärende.

Riksåklagaren kan för en viss tid bevilja en namngiven person som uppfyller behörighetskraven för regionala åklagare sådana åklagarbefogenheter som denne behöver för ett visst bestämt uppdrag. När personen i fråga utövar åklagarbefogenheter tillämpas i övrigt på honom eller henne vad som bestäms om åklagare.

10 §

Biträdande riksåklagare

Biträdande riksåklagaren avgör med samma fullmakter som riksåklagaren de ärenden som ankommer på honom.

Uppgiftsfördelningen mellan riksåklagaren och biträdande riksåklagaren bestäms i Riksåklagarämbetets arbetsordning.

11 §

Statsåklagare

Vid riksåklagarämbetet finns statsåklagare.

De ska vara åklagare i de från samhällets synpunkt viktigaste brottmålen och i ärenden som hovrätten behandlar i första instans, om inte något annat föreskrivs eller bestäms.

12 §

Behörighetsvillkor

Behörighetsvillkor för riksåklagaren och biträdande riksåklagaren är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen, och förtrogenhet med rättskipningsuppgifter och förvaltningsuppgifter samt den ledarförmåga och ledarerfarenhet som uppgiften kräver.

Behörighetsvillkor för statsåklagare är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen och den skicklighet som uppgiften kräver.

Om behörighetsvillkor för övriga tjänstemän vid Riksåklagarämbetet föreskrivs genom förordning av statsrådet.

13 §

Utnämning

Om utnämning av riksåklagaren föreskrivs i grundlagen. Biträdande riksåklagaren utnämns av republikens president på framställning av statsrådet.

Statsåklagrna utnämns av statsrådet på framställning av Riksåklagarämbetet.

Om utnämning av övriga tjänstemän vid Riksåklagarämbetet föreskrivs genom förordning av statsrådet.

14 §

Avgörande av ärenden vid Riksåklagarämbetet

Förvaltningsärenden som ska behandlas vid Riksåklagarämbetet avgörs av riksåklagaren, om det inte har föreskrivits eller bestämts i arbetsordningen att någon annan tjänsteman ska avgöra dem. Ett ärende som enligt lag ska avgöras av riksåklagaren kan inte överlåtas på någon annan tjänsteman än riksåklagaren eller biträdande riksåklagaren. Riksåklagaren kan förbehålla sig rätten att avgöra ett ärende som någon annan tjänsteman vid ämbetsverket annars skulle få avgöra.

15 §

Arbetsordning

Bestämmelser om hur arbetet ska ordnas vid Riksåklagarämbetet finns i arbetsordningen som fastställts av riksåklagaren. I ämbetsverkets arbetsordning bestäms om verkets enheter, personal skötseln av tjänstemännens uppgifter och vikarier, fördelningen av åtalsärenden samt beredningen och avgörandet av uppgifterna.

3 kap.

Åklagarämbeten

16 §

Åklagarämbetenas organisation

Den regionala åklagarverksamheten organiseras särskilt vid varje åklagarämbete. Till ett åklagarämbetes verksamhetsområde hör en eller flera kommuner. Ett åklagarämbete kan utöver sitt huvudsakliga verksamhetsställe ha servicebyråer.

Åklagarämbetet leds av den ledande regionala åklagaren. Han eller hon biträds av minst en biträdande chef. Om den ledande regionala åklagarens uppgifter föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

Om åklagarämbetenas verksamhetsområden och huvudsakliga verksamhetsställen föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet. Om inrättande och indragning av åklagarämbetenas servicebyråer föreskrivs genom förordning av justitieministeriet.

17 §

Åklagarämbetets uppgifter

Åklagarämbetet svarar inom sitt verksamhetsområde för de uppgifter som avses i 2 kap. 2 §.

18 §

Regionala åklagare och biträdande åklagare

Vid åklagarämbetet finns regionala åklagare. Vid ämbetsverket kan finnas biträdande åklagare som antagits till ett praktik- och utbildningsprogram.

19 §

Behörighetsvillkor

Behörighetsvillkor för ledande regionala åklagare är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen och den skicklig som krävs för uppgiften samt i praktiken visad ledarförmåga.

Behörighetsvillkor för biträdande åklagare är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen och den skicklighet som krävs för uppgiften.

Behörighetsvillkor för regionala åklagare är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen och den skicklighet som krävs för uppgiften. Behörighetsvillkor för biträdande åklagare är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen.

Om behörighetsvillkor för övriga tjänstemän vid åklagarämbetena föreskrivs genom förordning av statsrådet.

20 §

Utnämning

Ledande regionala åklagare och regionala åklagare utnämns av Riksåklagarämbetet. Biträdande åklagare utnämns av åklagarämbetet.

Om utnämning av övriga tjänstemän vid åklagarämbetet föreskrivs genom förordning av statsrådet.

21 §

Avgörande av ärenden vid åklagarämbetet

Förvaltningsärenden som ska behandlas vid åklagarämbetet avgörs av den ledande regionala åklagaren, om det inte har föreskrivits eller bestämts i arbetsordningen att någon annan tjänsteman ska avgöra dem. Den ledande regionala åklagaren kan förbehålla sig rätten att avgöra ett ärende som någon annan tjänsteman vid ämbetsverket annars skulle få avgöra.

22 §

Arbetsordning

Bestämmelser om hur arbetet ska ordnas vid åklagarämbetet finns i arbetsordningen som fastställts av den ledande regionala åklagaren. I ämbetsverkets arbetsordning bestäms om verkets enheter, personal, skötseln av tjänstemännens uppgifter och vikarier, fördelningen av åtalsärenden samt beredningen och avgörandet av uppgifterna.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

23 §

Rätt till information

Utan hinder av skyldigheten att iaktta sekretess enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller någon annan lag har åklagaren rätt att för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövliga upplysningar och handlingar av en myndighet eller av en sammanslutning som har tillsatts för att handha en offentlig uppgift, om inte lämnande av upplysningen eller handlingen till åklagaren eller användning av upplysningen som bevis förbjudits eller begränsats i lag.

Åklagaren har utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet rätt att få upplysningar som behövs för ett tjänsteuppdrag.

Åklagarens rätt till upplysningar enligt 1 mom. gäller dock inte upplysningar som en myndighet eller en sammanslutning som har tillsatts för att handha en offentlig uppgift har fått tillstånd att ta del av för vetenskaplig forskning eller statistikföring eller för planerings- och utredningsuppgifter.

Åklagaren har rätt att ur Rättsregistercentralens bötesregister få sådana upplysningar om bötesstraff och verkställighet av bötesstraff som behövs vid åtalsprövningen.

24 §

Jäv

I fråga om jäv för åklagare tillämpas vad som i 13 kap. i rättegångsbalken bestäms om domarjäv med undantag av 2 §, 5 § 1 mom. 2 punkten, 6 § 1 mom. 1 punkten och 7 § 1 och 2 punkten.

25 §

Beredskap

Riksåklagaren kan organisera åklagarnas beredskap på ändamålsenligt sätt.

Utöver vad som anges i 1 mom. kan chefen för åklagarämbetet bestämma att en åklagare står i beredskap om det är nödvändigt för att säkra att åklagaren är anträffbar när det behövs för att brådskande ärenden som faller inom ramen för hans eller hennes beslutanderätt ska kunna avgöras.

26 §

Tillstånd att vara ombud eller biträde

I fråga om åklagares rätt att vara ombud eller biträde vid en rättegång tillämpas vad som i 15 kap. 3 § i rättegångsbalken bestäms om tjänstemän och lagfarna medlemmar av allmänna domstolar.

Bestämmelser om åklagares skyldighet att driva målsägandens privaträttsliga anspråk finns i 3 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

27 §

Forum i tjänsteåtal

Riksåklagaren och biträdande riksåklagaren åtalas för tjänstebrott vid högsta domstolen. Åklagare är antingen justitiekanslern eller riksdagens justitieombudsman.

Statsåklagarna, de ledande regionala åklagarna, de regionala åklagarna och biträdande

åklagarna åtalas för tjänstebrott vid hovrätten.

28 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställighet av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Ikraftträdande

29 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs lagen av den 11 mars 1997 om allmänna åklagare (199/1997) och lagen av den 22 mars 1996 om häradsåklagare (195/1996) jämte ändringar.

30 §

Övergångsbestämmelse

Vad som i lag eller förordning bestäms om allmänna åklagare tillämpas även på åklagare.

Helsingfors den 20 .

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

Statsrådets förordning

om åklagarväsendet

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet, föreskrivs med stöd av lagen av den 2010 om åklagarväsendet (/):

1 kap.

Riksåklagarämbetet

1 §

Riksåklagarämbetets organisation

Om enheterna vid Riksåklagarämbetet gäller vad som föreskrivs i ämbetsverkets arbetsordning. Riksåklagaren förordnar de statsåklagare som är enhetschefer.

2 §

Riksåklagarens uppgifter som chef för Riksåklagarämbetet

Riksåklagaren ska:
1) leda och utveckla Riksåklagarämbetets verksamhet,
2) svara för resultatet av Riksåklagarämbetets verksamhet samt
3) utveckla och upprätthålla Riksåklagarämbetets kontakter till samarbetsinstanser.

3 §

Förordnande av undersökningsledare då en polisman misstänks för brott

Då en polisman misstänks för ett brott förordnar riksåklagaren de ledande åklagare som skall leda förundersökningen och verksamhetsområdena för dem. Riksåklagaren kan i enskilda fall förordna även någon annan åklagare att leda förundersökningen då en polisman misstänks för ett brott.

4 §

Statsåklagarens förvaltningsuppgifter

Utöver vad som någon annanstans föreskrivs bistår statsåklagaren riksåklagaren i styrningen, utvecklingen och uppföljningen av åklagarverksamheten.

5 §

Behörighetsvillkor

Om behörighetsvillkoren för åklagare bestäms i lagen om åklagarväsendet.

Behörighetsvillkor för konsultativa tjänstemän och överinspektorer är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen och den skicklighet som behövs för uppgiften.

Behörighetsvillkor för personal-, utbildnings- och informationschef är högre högskoleexamen och den skicklighet som behövs för uppgiften.

För övriga tjänster krävs lämplig högskoleexamen eller annan utbildning som tjänsten förutsätter och den skicklighet som behövs för uppgiften.

6 §

Utnämning

Om utnämning av åklagare vid Riksåklagarämbetet föreskrivs i lagen om åklagarväsendet. Övriga tjänstemän utnämns av Riksåklagarämbetet.

7 §

Utnämning till tjänsteförhållande för viss tid

Riksåklagaren utnämner statsåklagarna och övriga tjänstemän vid Riksåklagarämbetet till ett tjänsteförhållande för viss tid.

8 §

Tjänstledighet

Tjänstledighet för riksåklagaren och biträdande riksåklagaren beviljas av justitieministeriet.

Tjänstledighet för övriga tjänstemän beviljas av Riksåklagarämbetet.

2 kap.

Åklagarämbetena

9 §

Resultatstyrning

Riksåklagarämbetet svarar för åklagarämbetenas resultatstyrning.

10 §

Den ledande regionala åklagarens uppgifter som chef för åklagarämbetet

Till den ledande regionala åklagarens uppgifter hör att:

1) leda och utveckla verksamheten vid ämbetet,

2) svara för resultatet av verksamheten vid ämbetet,

3) följa och övervaka enhetligheten i åklagarverksamheten,

4) delta i den riksomfattande styrningen av åklagarväsendet så som det särskilt föreskrivs samt

5) utveckla och upprätthålla ämbetets kontakter till samarbetsinstanser.

11 §

Biträdande chef

Riksåklagarämbetet förordnar på framställning av den ledande regionala åklagaren en regional åklagare till biträdande chef för åklagarämbetet. Förordnandet ges för högst fyra år åt gången.

Uppgiftsfördelningen mellan den ledande regionala åklagaren och den biträdande chefen samt den biträdande chefens uppgifter bestäms i åklagarämbetets arbetsordning.

12 §

Förvaltningssekreterare

Vid åklagarämbetet finns en förvaltningssekreterare som är chef för förvaltningspersonalen. Om förvaltningssekreterarens övriga uppgifter bestäms i ämbetets arbetsordning.

13 §

Regionala åklagares förvaltningsuppgifter

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans sköter regionala åklagare sådana andra uppgifter som särskilt föreläggs dem.

14 §

Special- och nyckelåklagaruppgifter

Riksåklagarämbetet kan på framställning av den ledande regionala åklagaren utse en åklagare att sköta special- eller nyckelåklagaruppgifter inom sitt specialiseringsområde. Förordnandet ges för högst fyra år åt gången.

En åklagare som utsetts att sköta special- och nyckelåklagaruppgifter ska bland annat fungera som utbildare och även annars delta i den riksomfattande samordningen och styrningen av sitt specialiseringsområde.

15 §

Biträdande åklagare

Biträdande åklagare utnämns för en utbildnings- eller praktikperiod, dock för högst ett år. Den ledande regionala åklagaren beslutar vilka brottmål som ska anförtros den biträdande åklagaren utifrån vilken fas i praktiken åklagarens befinner sig i och hur krävande målet är.

Handledningen och instrueringen av samt uppgifterna för en biträdande åklagare ska arrangeras så att han eller hon får en mångsidig och utvecklande utbildning.

16 §

Utnämning

Om utnämning av åklagare till ett åklagarämbete bestäms i lagen om åklagarväsendet. Övriga tjänstemän utnämns av åklagarämbetet.

17 §

Utnämning till tjänsteförhållande för viss tid

Den ledande regionala åklagaren utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid av Riksåklagarämbetet.

Övriga tjänstemän utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid av åklagarämbetet.

18 §

Åklagarämbetenas verksamhetsområden och huvudsakliga verksamhetsställen

Åklagarämbetenas verksamhetsområden och huvudsakliga verksamhetsställen är:

1) åklagarämbetet i Helsingfors har Helsingfors härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Helsingfors stad,

2) åklagarämbetet i Västra Nyland har Esbo, Lojo, Raseborgs och Vichtis härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Esbo stad,

3) åklagarämbetet i Östra Nyland har Borgå, Lovisa och Vanda härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Vanda stad,

4) åklagarämbetet i Egentliga Tavastland har Forssa, Hyvinge, Mellannylands, Riihimäki samt Tavastehus härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Träskända stad,

5) åklagarämbetet i Päijänne-Tavastland har Heinola, Lahtis och Orimattila härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Lahtis stad,

6) åklagarämbetet i Sydöstra Finland har Fredrikshamns, Imatra, Kotka, Kouvola och Villmanstrands härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Kouvola stad,

7) åklagarämbetet i Egentliga Finland har Loimaa, Nystadsregionens, Reso, S:t Karins, Salo, Åbo och Åbolands härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Åbo stad,

8) åklagarämbetet i Birkaland har Ikalis, Kangasala, Mänttä, Nokia, Tammerfors, Valkeakoski och Vammala härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Tammerfors stad,

9) åklagarämbetet i Satakunta har Björneborgs, Kankaanpää, Kumo och Raumo härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Björneborgs stad,

10) åklagarämbetet i Österbotten har Alavus, Karleby, Kauhajoki, Kaustby, Korsholms, Kyrolands, Lappo, Närpes, Pedersöre, Seinäjoki och Vasa härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Vasa stad,

11) åklagarämbetet i Mellersta Finland har Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Saarijärvi och Äänekoski härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Jyväskylä stad,

12) åklagarämbetet i Östra Finland har Ilomants, Inre Savolax, Joensuu, Juva, Kitee, Kuopioregionens, Lieksa, Nordöstra Savolax, Nurmes, Nyslotts, Pieksämäki, S:t Michels, Varkausregionens och Övre Savolax härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i S:t Michels stad,

13) Åklagarämbetet i Uleåborg har Brahestads, Haapajärvi, Haukipudas, Kajana, Kuhmo, Kuusamo, Limingo, Pudasjärvi, Suomussalmi, Uleåborgs och Ylivieska härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Uleåborgs stad,

14) åklagarämbetet i Lappland har Enare-Utsjoki, Kemi, Kittilä, Lapska armens, Nordöstra Lapplands, Ranua-Posio, Rovaniemi, Sodankylä, Tornedalens och Torneå härad som sitt verksamhetsområde, och dess huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Rovaniemi stad, samt

Om landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland föreskrivs i lagen om landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland (872/1977). Landskapsåklagarämbetets huvudsakliga verksamhetsställe ligger i Mariehamns stad.

19 §

Behörighetsvillkor som gäller regionala åklagares och biträdande åklagares språkkunskaper

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 6 § 1 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2004) finns det

1) vid åklagarämbetet i Helsingfors tre tjänster som regional åklagare där de som utnämns till tjänsterna skall ha utmärkta munt-

liga och skriftliga kunskaper i svenska samt goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska,

2) vid åklagarämbetet i Västra Nyland tre tjänster som regional åklagare där de som utnämns till tjänsterna skall ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska,

3) vid åklagarämbetet i Östra Nyland tre tjänster som regional åklagare där de som utnämns till tjänsterna skall ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska,

4) vid åklagarämbetet i Egentliga Finland två tjänster som regional åklagare där de som utnämns till tjänsterna skall ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska samt

5) vid åklagarämbetet i Österbotten fem tjänster som regional åklagare och en tjänst som biträdande åklagare där de som utnämns till tjänsterna skall ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska.

Om kraven som gäller landskapsåklagares språkkunskaper i landskapet Åland föreskrivs särskilt.

20 §

Tjänstledighet

Ledande regionala åklagare beviljas tjänstledighet av Riksåklagarämbetet.

Övriga tjänstemän beviljas tjänstledighet av åklagarämbetet.

21 §

Beslutanderätt i vissa ärenden som gäller personalen

Riksåklagarämbetet beslutar om varning till ledande regionala åklagare, regionala åklagare och biträdande åklagare, uppsägning, ändring av ett tjänsteförhållande till deltid, upplösning av ett tjänsteförhållande, permittering och avstängning från tjänsteutövningen.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

22 §

Överföring av tjänst

Riksåklagarämbetet beslutar om överföring av tjänster inom åklagarväsendet.

23 §

Bisyssla

Riksåklagarämbetet beviljar en åklagare bisysslotillstånd.

En åklagare skall anmäla en sådan annan bisyssla än en som förutsätter tillstånd till Riksåklagarämbetet.

24 §

Tjänstemärke

Åklagarna ges ett tjänstemärke som fastställts av Riksåklagarämbetet. Tjänstemärket ska medföras vid tjänsteutövning och på begäran företes.

25 §

Behandling av skadeståndsärenden som gäller åklagarväsendet

Riksåklagarämbetet behandlar skadeståndsärenden som gäller åklagarverksamheten.

4 kap.

Ikraftträdande

26 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Bestämmelserna i denna förordning om utnämning till tjänst eller tjänsteförhållande och om behandling av skadeståndsärenden tillämpas då ärendet blir anhängigt efter förordningens ikraftträdande.

LIITE 1

Tietojen luovutus:

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki 18.4.2008/261	40 § (syyttäjäviranomaisille)
Rehulaki (86/2008)	35 § (syyttäjäviranomaisille)
Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438	97 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki sijoituspalveluyrityksistä 26.10.2007/922	68 § (syyttäjäviranomaisille)
Ulosottokaari 15.6.2007/705	70 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648	47 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki eläkkeensaajan asumistuesta 11.5.2007/571	49 § (syyttäjäviranomaisille)
Kansaneläkelaki 11.5.2007/568	95 § (syyttäjäviranomaisille)
Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459	46 § (syyttäjälle)
Laki luottolaitostoiminnasta 9.2.2007/121	141 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki pelastustoimen laitteista 12.1.2007/10	22 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista 29.12.2006/1440	19 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki eläinten kuljetuksesta 29.12.2006/1429	33 § (syyttäjäviranomaiselle)
Rakennerahastolaki 29.12.2006/1401	55 § (syyttäjäviranomaiselle)
Valtion eläkelaki 22.12.2006/1295	157 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki kasvinsuojeluaineista 22.12.2006/1259	36 § (syyttäjäviranomaiselle)
Lannoitevalmistelaki 29.6.2006/539	27 § (syyttäjäviranomaiselle)
Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395	205 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki koe-eläintoiminnasta 20.1.2006/62	40 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006/44	10 § syyttäjäviranomaiselle työsuojelurikoksesta ilmoittajan tiedot)
Elintarvikelaki 13.1.2006/23	81 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta 15.7.2005/577	18 § (tuomioistuimessa virallisen syyttäjän ajamassa rikosasiassa)
Laki eräiden huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista 5.8.2005/621	33 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki vakuutusedustuksesta 15.7.2005/570	44 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista 15.7.2005/566	63 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 3.6.2005/390	120 § (syyttäjälle)
Sairausvakuutuslaki 21.12.2004/1224	19 luvun 8 § (syyttäjäviranomaiselle)

Laki eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta 21.12.2004/1206	21 § (syyttäjälle)
Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta 30.7.2004/699	33 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75	33 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki kasvinterveyden suojelemisesta 18.7.2003/702	24 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22.8.2003/761	19 § (tietojen luovuttaminen yleiselle syyttäjälle + viittaus vanhaan lakiin)
Laki Rahoitustarkastuksesta 27.6.2003/587	36 § (syyttäjäviranomaiselle)
Kunnallinen eläkelaki 13.6.2003/549	148 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki ajoneuvoliikennerekisteristä 13.6.2003/541	17 § (syyttäjälle)
Laki rakennustuotteiden hyväksynnästä 13.3.2003/230	27 § (syyttäjäviranomaiselle)
Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290	6 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa 24.5.2002/422	16 § (viralliselle syyttäjälle syyteasian käsittelyä varten
Laki hukkakauran torjunnasta 8.3.2002/185	16 § (syyttäjäviranomaiselle)
Säästöpankkilaki 28.12.2001/1502	98 § (syyttäjäviranomaiselle)
Osuuskuntalaki 28.12.2001/1488	19 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki raha-automaattiavustuksista 23.11.2001/1056	38 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen 23.11.2001/1055	28 § (syyttäjäviranomaiselle)
Valtionavustuslaki 27.7.2001/688	32 § (syyttäjäviranomaiselle)
Vesihuoltolaki 9.2.2001/119	35 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki yritystoiminnan tukemisesta 15.12.2000/1068	30 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki jalometallituotteista 1.12.2000/1029	15 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812	18 § (syyttäjäviranomaiselle)
Siemenkauppalaki 4.8.2000/728	26 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta 14.7.2000/676	17 § (syyttäjäviranomaiselle)
Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86	109 § (syyttäjäviranomaiselle)
Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki 21.1.2000/45	42 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista 30.12.1999/1353	40 § (syyttäjäviranomaisille)

Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 30.12.1999/1346	18 ja 19 § (syyttäjäviranomaiselle oma-aloitteisesti ja pyynnöstä)
Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista 1.4.1999/467	17 ja 18 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442	92 § (syyttäjäviranomaiselle)
Konttilaki 23.10.1998/762	19 § (syyttäjäviranomaiselle)
Sijoitusrahastolaki 29.1.1999/48	53, 133 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki valtion televisio- ja radiorahastosta 9.10.1998/745	21 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä 18.6.1998/443	5 § (syyttäjäviranomaiselle)
Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336	8 luku 3 § (syyttäjälle)
Laki yritystuen yleisistä ehdoista 11.7.1997/786	9 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki eläinten lääkitsemisestä 27.6.1997/617	41 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 20.12.1996/1192	24 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 20.12.1996/1128	24 b § (syyttäjäviranomaiselle)
Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247	62 § (syyttäjäviranomaiselle)
Eläkesäätiölaki 29.12.1995/1774	132 b ja 132 c § (syyttäjäviranomaiselle)
Poliisilaki 7.4.1995/493	44 § (tuomioistuin voi määrätä antamaan tietoja virallisen syyttäjän ajamassa rikosasiassa)
Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 17.3.1995/3	79 § (syyttäjäviranomaiselle)
Geenitekniikkalaki 17.3.1995/377	33 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki alusturvallisuuden valvonnasta 17.3.1995/3	21 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja 17.3.1995/353	4 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31.1.1995/109	16 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista 29.12.1994/1505	18 § (syyttäjäviranomaiselle)
Tullilaki 29.12.1994/1466	26 § (syyttäjäviranomaiselle)
Taimiaineistolaki 16.12.1994/1205	9 § (syyttäjäviranomaiselle)
Alkoholilaki 8.12.1994/1143	45 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta 8.12.1994/1100	6 § (syyttäjäviranomaiselle)

Laki valmismatkaliikkeistä 28.11.1994/1080	15 § (syyttäjäviranomaiselle)
Terveydensuojelulaki 19.8.1994/763	59 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2.8.1994/719	23 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta 27.5.1994/389	9 § (syyttäjäviranomaiselle)
Opintotukilaki 21.1.1994/65	43 a § (syyttäjäviranomaiselle)
Jätelaki 3.12.1993/1072	71 § (syyttäjäviranomaiselle)
Hevostalouslaki 20.8.1993/796	14 § (syyttäjäviranomaiselle)
Kotieläinjalostuslaki 20.8.1993/794	14 § (syyttäjäviranomaiselle)
Sotilasavustuslaki 20.8.1993/781	22 c § (syyttäjäviranomaiselle)
Rikosrekisterilaki 20.8.1993/770	4 § (viralliselle syyttäjälle) + rikosrekisteriasetuksen 11 § täsmentää
Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä 18.12.1992/1336	9 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki panttilainauslaitoksista 18.12.1992/1353	33 § (syyttäjäviranomaiselle)
Vakuutuskassalaki 27.11.1992/1164	165 b, ja 165 c § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki valtion vakuusrahastosta 30.4.1992/379	18 § (syyttäjäviranomaiselle)
Säteilylaki 27.3.1991/592	68 § (syyttäjäviranomaisille)
Laki yksityisestä terveydenhuollosta 9.2.1990/152	15 § (syyttäjäviranomaiselle)
Kemikaalilaki 14.8.1989/744	59 § (syyttäjäviranomaiselle)
Vakuutusyhdistyslaki 31.12.1987/1250	10 § (syyttäjäviranomaiselle)
Lääkelaki 10.4.1987/395	90 § (syyttäjäviranomaiselle)
Vakuutusyhtiölaki 28.12.1979/1062	6a ja 6b § (syyttäjäviranomaiselle)
Merimieslaki 7.6.1978/423	73 § (syyttäjäviranomaiselle)
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi	28 § (syyttäjäviranomaiselle)
Asumistukilaki 4.6.1975/408	25 c § (syyttäjäviranomaiselle)
Vakauslaki 14.4.1965/219	14 h § (syyttäjäviranomaiselle)
Tapaturmavakuutuslaki 20.8.1948/608	64 c § (syyttäjäviranomaiselle)
Säätiölaki 5.4.1930/109	24 § (syyttäjälle)

LIITE 2

Rikosprosessiin tai rangaistusten täytäntöönpanoon liittyviä säännöksiä

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 9.12.2005/1015	3, 13, 16, 24 ja 25 § -> syyttäjäviranomaisen osallistumisesta ja velvollisuuksia sovittelussa
Valtioneuvoston asetus rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 12.4.2006/267	2 § syyttäjätoimen edustus neuvottelukunnassa
Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä 21.12.2007/1383	menettelysäännöt koskevat syyttäjiä: 9 § kihlakunnansyyttäjä, 10, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 32, 33, 42, 47, 48, 51, 55, 59 § toimivaltainen syyttäjä/syyttäjä
Laki omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa 15.7.2005/540	2 § syyttäjä, 5 § toimivaltaiset syyttäjät + kihlakunnansyyttäjät, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 § toimivaltainen syyttäjä/syyttäjä
Laki nuorisorangaistuksesta 21.12.2004/1196	4, 17, 20 § virallisen syyttäjän/syyttäjän osallistuminen menettelyyn)
Valtioneuvoston asetus nuorisorangaistuksesta 30.12.2004/1284	1, 11 § (virallisen syyttäjän/syyttäjän osallistuminen/ilmoitusvelvollisuus)
Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 30.12.2003/1286	12 § kihlakunnansyyttäjät, 13, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 33, 35, 36, 45, 50, 51, 54, 58, 62 § toimivaltainen syyttäjä/syyttäjä
Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.6.2003/460	syyttäjän/virallisen syyttäjän/ valtakunnansyyttäjän oikeuksia/velvollisuuksia 6, 17, 18, 24 ja 26 §)
Laki sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672	1, 25, 28, 30, 30a, 33 § virallinen syyttäjä/ylempi syyttäjä menettelystä
Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 19.9.2002/789	11, 12, 13, 14 ja 15 § virallinen syyttäjä menettelystä
Laki ehdonalaisen vapauden valvonnasta 23.9.2005/782	10 § valvottavan velvollisuuksien rikkominen ja syyttäjän osuus
Valtioneuvoston asetus ehdonalaisen vapauden valvonnasta 21.6.2006/511	4 ja 10 § syyttäjän/virallisen syyttäjän osallistumisesta
Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 30.3.2007/370	14 § (maininta syyttäjän ajamasta rikosasiasta)
Oikeusapulaki 5.4.2002/257	17 § virallisen syyttäjän velvollisuus lausua palkkiovaatimuksesta, 18 § virallisen syyttäjän oikeus hakea muutosta palkkioon
Valtioneuvoston asetus oikeusavusta 23.5.2002/388	9 § esitettävä syyttäjän haastehakemus oikeusapua haettaessa

Laki valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä 25.2.2000/196	4, 10, 11 ja 14 § (valtakunnansyyttäjä, virallinen syyttäjä, syyttäjä)
Laki lähestymiskiellosta 4.12.1998/898	5 ja 6 § lähestymiskieltoasian käsittely oikeudessa
Laki oikeudenkäynnistä rikoasioissa	useissa pykälissä
Laki yhdyskuntapalvelusta 12.12.1996/1055	5, 8, 9 ja 11 § ykp velvollisuuksien rikkominen ja muunto vankeudeksi (syyttäjä/virallinen syyttäjä)
Asetus yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta 28.12.1990/1260	9 § ilmoituksen vankeudeksi muuntamisessa
Asetus yhdyskuntapalvelusta 28.12.1990/1259	2 ja 3 § soveltuvuusselvitys
Hovioikeuslaki 21.1.1994/56	9 § (syyttäjän valitus)
Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa 5.1.1994/4	5, 13 ja 20 § oikeusapupyynnön tekeminen
Asetus kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa 5.1.1994/13	18 § todistajan kutsumisesta päättäminen
Asetus rangaistusmääräysmenettelystä 26.11.1993/1026	5, 7 ja 9 § syyttäjä/virallinen syyttäjä rankkarimenettelyssä (asioiden numerointi ym + syyttäjäpiirit!
Laki rangaistusmääräysmenettelystä 26.7.1993/692	3, 7, 9, 11, 14, 19 § syyttäjän velvollisuudet
Käräjäoikeusasetus 28.6.1993/582	27 § (syyttäjävo:n kuuleminen ko:n tjstä)
Käräjäoikeuslaki 28.6.1993/581	6 § (virallinen syyttäjä ei lautamiehenä)
Asetus esitutkinnasta ja pakkokeinoista 17.6.1988/575	5, 7 ja 24 §
Pakkokeinolaki 30.4.1987/450	useissa pykälissä
Esitutkintalaki 30.4.1987/449	3, 4, 5, 10, 14, 15, 32, 34, 43 § syyttäjä
Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16.1.1987/21	3, 5a ja 8 § menettelysääntöjä (vks/syyttäjä)
Laki liiketoimintakiellosta 13.12.1985/1059	6, 11, 15, 17, 18, 19, 19 a, 21 § menettely määräämisessä
Sotilasoikeudenkäyntiasetus 16.12.1983/964	4, 6 ja 7 §
Sotilaskurinpitolaki 25.3.1983/331	19, 30, 30a, 35, 37, 38
Laki sotilasoikeudenkäyntilain voimaanpanosta 25.3.1983/328	4 §
Sotilasoikeudenkäyntilaki 25.3.1983/326	4, 13, 14, 15, 16 ja 23 kihlakunnansyyttäjä!
Rikesakkoasetus 29.6.1983/606	4 §
Laki rikesakkomenettelystä 21.1.1983/66	5, 11, 13, 15

Laki velvollisuudesta saapua toisen pohjoismaan tuomioistuimeen eräissä tapauksissa 23.5.1975/349	8 § (syyttäjä)
Laki valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista 15.9.1972/666	1 ja 2 §
Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7.7.1970/456	15, 18, 19, 26 §
Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa 29.6.1963/326	5a ja 25 §
Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3.6.1960/270	8, 9a, 12, 19, 21 §
Asetus rikoslain voimaanpanemisesta 19.12.1889/39B	
Rikoslaki	
Oikeudenkäymiskaari	
Tutkintavankeuslaki 23.9.2005/768	2 luku 1 § tv:n sijoittaminen (syyttäjä)
Vankeuslaki 23.9.2005/767	19 luku 2, 6 ja 10 §

LIITE 3

Kumottavia tai muutettavia säännöksiä

Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453	25 §. Yhdyskunnan lakkauttaminen ja varoitus Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kotipaikan alioikeus voi opetusministeriön, virallisen syyttäjän tai yhdyskunnan jäsenen kanteesta julistaa yhdyskunnan lakkautetuksi, jos yhdyskunta toimii olennaisesti vastoin lakia tai yhdyskuntajärjestyksessä määrättyä tarkoitustaan.
Merilaki 15.7.1994/674	18 luku. 9 §. Meriselitystä koskevan istunnon määrääminen Milloin ilmoittautuminen meriselityksen antamista varten on tapahtunut 7 §:ssä säädetyllä tavalla, merioikeuden on määrättävä, mikäli mahdollista päällikön toivomuksen mukaisesti, istunnon aika meriselityksen antamista varten oikeudelle ja määrättävä päällikkö silloin esittämään aluksen päiväkirjat ja niihin liittyvät muistikirjat alkuperäisinä, jos sellaisia on pidetty ja ne ovat tallella, sekä myös muut asiakirjat tai esineet, jotka voivat valaista asiaa, samoin kuin oikeudessa kuulemista varten ilmoittamaan ne henkilöt, joiden oletetaan voivan parhaiten antaa selvitystä asiassa. Istunnon ajasta on ilmoitettava oikeuden ilmoitustaululle pantavalla kuulutuksella tai, milloin se viivytyksettä voi tapahtua, erikseen annettava siitä tieto niille henkilöille, joita asia voi koskea, tai heidän paikkakunnalla oleville asiamiehilleen sekä merenkulkulaitokselle ja myös viralliselle syyttäjälle. 11 §. Meriselityksen antaminen alusten yhteentörmäyksen johdosta Jos meriselitys koskee aluksen törmäämistä toiseen alukseen, merioikeus voi sallia, että meriselityksen antaminen lykätään, mikäli meriselitys siten voidaan antaa samanaikaisesti toisen aluksen osalta annettavan meriselityksen tai vastaavan selvityksen kanssa. Sellaista lykkäystä ei saa myöntää pitemmäksi ajaksi kuin mikä on ehdottoman välttämätöntä. Jollei lykkäyksen tarkoitus ole saavutettavissa, tulee oikeuden, milloin sen aluksen päällikkö tai laivanisäntä, jonka osalta meriselitys ensin annetaan, sitä pyytää eikä erityisiä syitä ole esteenä, määrätä, että meriselitys osaksi tai kokonaan annetaan suljettujen ovien takana ja ettei tilaisuudessa saa olla läsnä muita kuin laivanisäntä ja virallinen syyttäjä sekä asianomainen merenkulkulaitoksen edustaja ja tulliviranomainen. 20 luku 13 §. Syyteoikeus Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 7 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503	43 §. Lakkauttaminen ja varoitus Yhdistyksen kotipaikan alioikeus voi sisäasiainministeriön, virallisen syyttäjän tai yhdistyksen jäsenen kanteesta julistaa yhdistyksen lakkautetuksi: 44 §. Väliaikainen toimintakielto Kun yhdistyksen lakkauttamista koskeva asia on tullut vireille, tuomioistuin voi asiaa käsitellessään asianosaisen vaatimuksesta kieltää väliaikaisesti yhdistyksen toiminnan, jos on todennäköistä, että yhdistys toimii vastoin 43 §:n 1 momentin säännöksiä. Sisäasiainministeriön tai virallisen syyttäjän vaatimuksesta 1 momentissa tarkoitettu kielto voidaan antaa jo ennen kuin yhdistyksen lakkauttamista koskeva asia on tullut vireille, jos on todennäköistä, että yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja taikka lainvastaisesti jatkaa lakkautetun yhdistyksen toimintaa. Tällainen kielto raukeaa, jollei haastetta yhdistyksen lakkauttamiseksi ole pyydetty 14 päivän kuluessa kiellon antamisesta, ja on voimassa enintään siihen saakka, kunnes asia tulee käsiteltäväksi tuomioistuimen istunnossa.
Yhteismerkkilaki 5.12.1980/795	5 §. Yhteismerkin rekisteröinti voidaan kumota, paitsi tavaramerkkilain 26 §:n 1–3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, myös jos merkinhaltijan toiminta on lakannut taikka jos merkinhaltija sallii merkkiä käytettävän 3 §:ssä mainittujen määräysten vastaisesti tai jollei sanottujen määräysten muutoksia ole ilmoitettu rekisteriviranomaiselle. Kumoamiskannetta saa ajaa jokainen, joka kärsii haittaa rekisteröinnistä. Kannetta saa ajaa myös virallinen syyttäjä, kauppa- ja teollisuusministeriön määräämä viranomainen sekä asianomaisten elinkeinon- tai ammatinharjoittajien taikka kuluttajien etua valvova yhteisö.
Patenttiasetus 26.9.1980/669	Erityinen kannevalta 44 §. Patenttilain 52 §:n 4 momentissa tarkoitettu viranomainen on virallinen syyttäjä, jollei valtioneuvosto erityisestä syystä määrää muuta viranomaista ajamaan kannetta.
Ahvenanmaan maanhankintalaki 3.1.1975/3	9 §. 3 mom Edellä 1 ja 2 momentissa mainittujen seikkojen toteamista koskeva kanne on virallisen syyttäjännostettava sen palkkakunnan tuomioistuimessa, missä omaisuus on. Tuomioistuimen on viivytyksettä toi-

	mitettava jäljennös päätöksestään maakunnanhallitukselle. 10 §. 3 mom Edellä 1 ja 2 momentissa mainittujen seikkojen toteamista koskeva kanne on virallisen syyttäjän nostettava maakunnanhallituksen ilmoituksesta sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä omaisuus sijaitsee. Tuomioistuimen on viivytyksettä toimitettava jäljennös päätöksestään maakunnanhallitukselle.
Kaupanvahvistaja-asetus 28.12.1979/1080	1 § Kaupanvahvistajat Julkisia kaupanvahvistajia ovat: 1) virkansa puolesta henkikirjoittaja, nimismies, julkinen notaari, poliisipäällikkö, kihlakunnanvouti, kihlakunnansyyttäjä, maakunnansyyttäjä, maakunnanvouti, maanmittaustoimiston maanmittausjohtaja, yli-insinööri, maanmittausinsinööri ja maanmittausteknikko, maaseutuelinkeinopiirin maanmittausinsinööri samoin kuin kunnan kiinteistöinsinööri ja kiinteistötoimituksia suorittamaan määrätty teknikko sekä ulkomailla Suomen lähetystön virkamies ja Suomen konsuli riippumatta siitä, missä kiinteistö sijaitsee; sekä
Laki syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta 31.5.1974/422	5 §. 4 mom Vaatimus korvauksen saamisesta 1 §:n nojalla voidaan esittää siinä rikosasiassa, jonka vuoksi vahingon kärsinyt on ollut pidätettynä tai vangittuna. Jos syytettä ei ole nostettu tai korvausvaatimusta esitetty niin kuin 1 momentissa on sanottu taikka vaatimus perustuu 3 §:ään, on kanne korvauksen saamisesta pantava vireille valtiota vastaan riita-asioista säädetyssä järjestyksessä kantajan kotipaikan alioikeudessa tai, jos kantajalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, sen paikkakunnan alioikeudessa, missä hän pääasiallisesti oleskelee. Kanne voidaan kuitenkin aina panna vireille Helsingin raastuvanoikeudessa. (14.4.1989/344) Haastehakemus on toimitettava tuomioistuimeen tai sen kansliaan kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona hakija on saanut tietää, ettei syytettä nosteta, tai jona asia on jätetty sillensä taikka asian käsittelyssä annettu tuomio on saanut lainvoiman taikka on purettu tai poistettu tai, milloin uusi käsittely asiassa on toimitettu, siinä annettu tuomio on saanut lainvoiman. Jos vaatimus koskee kurinpitomenettelyssä määrättyä arestirangaistusta, eikä asiasta ole nostettu syytettä, lasketaan määräaika tällöin siitä, kun kurinpitorangaistusta koskeva päätös on kumottu tai kurinpitorangaistusta on lievennetty taikka, jos asia on määrätty otettavaksi uudelleen käsiteltäväksi, se on uudelleen ratkaistu.

	Puhevaltaa valtion puolesta korvausasiassa käyttää virallinen syyttäjä, jollei erityistä asiamiestä ole määrätty. 6 § 3 mom Valtiokonttorin on, milloin se katsoo aiheelliseksi, kuultava hakemuksesta virallista syyttäjää tai vangitsemisesta tai pidättämisestä päättänyttä virkamiestä taikka tämän esimiestä.
Mallioikeuslaki 12.3.1971/221	5 LUKU Mallioikeuden lakkaaminen 31 § 5 mom. Kannetta rekisteröinnin kumoamiseksi voi ajaa myös virallinen syyttäjä, jos kanne perustuu 4 §:n 1 kohtaan taikka 4 a §:n 1 tai 2 kohtaan. Vastuu ja korvausvelvollisuus 35 § Jos joku loukkaa mallioikeutta, tuomioistuin voi kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa. Jos mallioikeuden loukkaus tehdään tahallisesti, tekijä on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena, *mallioikeusrikkomuksesta* sakkoon. Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä mallioikeusrikkomuksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi. 40 §. 4 mom. Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä tässä pykälässä tarkoitetusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.
Tavaramerkkilaki 10.1.1964/7	27 § Rekisteröinnin mitättömäksi julistamisesta ja tavaramerkin menettämisestä päättää tuomioistuin, kun siitä tehdään kanne merkin haltijaa vastaan. Kannetta, jota 1 momentissa tarkoitetaan, saa ajaa jokainen, joka kärsii haittaa rekisteröinnistä. Jos kanne perustuu 13 §:ssä, 14 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tai 26 §:ssä olevaan säännökseen, saa kannetta ajaa myös virallinen syyttäjä tai asianomaisten elinkeinon- tai ammatinharjoittajien etuja valvova yhteisö. 36 §. Jos tavaran tunnusmerkki luovutuksen tai käyttöluvan antamisen

	jälkeen tulee harhaanjohtavaksi merkin uuden haltijan tai käyttöluvan saajan käyttämänä, voi tuomioistuin siinä laajuudessa kuin tarpeelliseksi havaitaan kieltää häntä käyttämästä merkkiä. Käyttö voidaan kieltää muulloinkin, jos merkki on harhaanjohtava taikka jos sen haltija tai toinen hänen suostumuksellaan käyttää merkkiä sillä tavoin, että yleisöä johdetaan harhaan. Kannetta tämän pykälän perusteella voi ajaa virallinen syyttäjä, jokainen, joka kärsii haittaa tunnusmerkin käyttämisestä, sekä asianomaisten elinkeinon- tai ammatinharjoittajien etuja valvova yhteisö. 39 § Joka tahallaan loukkaa tavaran tunnusmerkin haltijalle tämän lain mukaan kuuluvaa oikeutta, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena, *tavaramerkkirikkomuksesta* sakkoon. Syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta älköön virallinen syyttäjä tehkö, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi. 41 § 2 mom Tässä tarkoitettu omaisuus voidaan, olkoonpa loukkaus tahallinen tai ei, virallisen syyttäjän tai oikeuden niin päättäessä, ottaa takavarikkoon, jos loukattu sitä vaatii ja asettaa, milloin se katsotaan tarpeelliseksi, hyväksyttävän vakuuden siitä vahingosta, mikä takavarikosta saattaa koitua vastapuolelle, sekä takavarikosta johtuvista kustannuksista; tällöin on muutoin vastaavasti sovellettava mitä takavarikosta rikosasioissa yleensä on säädetty.
Kaivoslaki 17.9.1965/503	65 § Jos ulkomaan kansalainen tai ulkomainen yhteisö tahi säätiö taikka 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu suomalainen yhteisö tai säätiö vastoin sanotussa momentissa säädettyä kieltoa tahi tätä kieltoa kiertäen, toista välikätenä käyttämällä, hankkii itselleen tämän lain mukaisen kiinteistöön kohdistuvan oikeuden tai käyttää sellaista oikeutta, on oikeuden tuomittava **virallisen syyttäjän** vaatimuksesta valtaus tai kaivos tahi oikeus menetetyksi, ja on saatu hyöty oikeuden harkinnan mukaan julistettava valtiolle menetetyksi. Kun 1 momentissa mainittu vaatimus on tehty tai sitä tarkoittava haaste otettu, on tuomioistuimen **virallisen syyttäjän** hakemuksesta kiellettävä työ valtausalueella tai kaivospiirissä, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai tuomioistuin sitä ennen toisin määrää.

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404	Menettämisseuraamus 58 § Jos teoksen kappale on valmistettu, tuotu maahan tai Suomen alueelle edelleen kolmanteen maahan kuljetettavaksi tai saatettu yleisön saataviin taikka sitä on muutettu vastoin tätä lakia tai 41 §:n 2 momentin nojalla annettua määräystä, 51 tai 52 §:n säännöstä tai 53 §:n 1 momentin nojalla määrättyä kieltoa taikka jos on rikottu 50 a tai 50 b §:ssä säädettyä kieltoa, tuomioistuin voi asianomistajan tai 50 b §:ssä tarkoitetussa tapauksessa virallisen syyttäjän vaatimuksesta, sen mukaan kuin katsoo kohtuulliseksi, määrätä, että kappale sekä sen valmistukseen tarkoitettu painoladelma, kuvalaatta, kehilö tai muu apuväline taikka laiton teknisen suojauksen kiertämiskeino on hävitettävä taikka että omaisuutta on määrätyin tavoin muutettava taikka että se on luovutettava asianomistajalle valmistamiskustannuksia vastaavasta korvauksesta taikka saatettava sellaiseksi, ettei sitä voida käyttää väärin. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan teoksen kappaleen valmistamiseen yksityistä käyttöä varten vain, jos kappaleen valmistaja on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää, että kopioitava aineisto on saatettu yleisön saataviin vastoin tätä lakia Syyteoikeus 62 § Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä muusta kuin 51 tai 52 §:ää vastaan tehdystä tekijänoikeusrikkomuksesta tai 56 e §:n 2 kohdan mukaisesta teknisen toimenpiteen loukkausrikkomuksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.
Laki luonnonvaraisten tuotteiden keräämisen rajoittamisesta eräissä tapauksissa 17.6.1955/332	3 § Tämän lain täytäntöönpanoa valvovalla viranomaisella on valta ottaa 2 §:ssä tarkoitettu omaisuus talteen, kunnes sen menettämistä koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Jos omaisuus on helposti pilaantuvaa, saa mainittu viranomainen sen heti myydä. Jos viranomaisen talteen 1 momentin nojalla otetun omaisuuden omistaja on tuntematon tai häntä ei ole muusta syystä saatu haastetuksi, kutsukoon oikeus [tai maalla tuomari] syyttäjän pyynnöstä hänet saapumaan määräpäivänä oikeuteen haasteella, joka on kiinnitettävä oikeuden ovelle vähintään kuukautta ennen määräpäivää.
Laki alioikeuden istuntojen pitämisestä muualla kuin varsinaisessa istuntopaikassa 10.5.1932/141	2 §. Milloin edellämainituissa tapauksissa oikeuden istunto pidetään tuomiopiirin ulkopuolella, maksettakoon yleisistä varoista istuntopaikan vuokra sekä oikeuden puheenjohtajalle ja jäsenille ynnä viralliselle syyttäjälle matka- ja päivärahankorvaus matkustussäännössä säädettyjen perusteiden mukaan, minkä ohessa oikeus harkitkoon, onko osa tutkimuksen aiheuttamista muistakin kustannuksista tämän

	johdosta jätettävä valtion vahingoksi.
Avioliittolaki 13.6.1929/234	27 § Puolisot on tuomittava avioeroon ilman harkinta-aikaa: 1) jos puolisot ovat toisilleen sukua suoraan takenevassa ja etenevässä polvessa tai sisaruksia taikka puolisisaruksia; tai 2) jos avioliitto on solmittu jommankumman puolison aikaisemman avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen ollessa voimassa, eikä aikaisempi avioliitto tai rekisteröity parisuhde vielä ole purkautunut. Virallisen syyttäjän on ajettava kannetta puolisoiden tuomitsemisesta avioeroon 1 momentin nojalla. 119 § Avioeroa koskeva asia voidaan tutkia Suomessa, jos: 1) jommallakummalla puolisolla on kotipaikka Suomessa; tai 2) hakijalla on ollut Suomessa kotipaikka tai muu läheinen yhteys Suomeen eikä hän voi saattaa avioeroa koskevaa asiaa tutkittavaksi siinä vieraassa valtiossa, jossa jommallakummalla puolisolla on kotipaikka, tai tämä aiheuttaisi hakijalle kohtuuttomia vaikeuksia, ja asian tutkimista Suomessa on olosuhteisiin katsoen pidettävä aiheellisena. Virallinen syyttäjä voi Suomessa ajaa kannetta puolisoiden tuomitsemisesta avioeroon 27 §:n 2 momentin nojalla, jos: 1) avioliittoon vihkimisen on toimittanut Suomen vihkimisviranomainen; ja 2) jommallakummalla puolisolla on Suomessa kotipaikka. Virallinen syyttäjä voi lisäksi Suomessa ajaa kannetta puolisoiden tuomitsemisesta avioeroon, jos avioliitto on solmittu jommankumman puolison aikaisemman avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen ollessa voimassa, eikä aikaisempi avioliitto tai rekisteröity parisuhde ole vielä purkautunut ja molemmilla puolisoilla on Suomessa kotipaikka.
Asetus kauppa-aluksista 17.4.1924/103	76 § Rikkomuksesta, josta tässä asetuksessa on rangaistus määrätty, panee virallinen syyttäjä syytteeseen sen paikkakunnan alioikeudessa, missä teko on tapahtunut, tahi, jos rikkomus on tapahtunut aluksen ollessa matkalla, sen Suomen sataman alioikeudessa, mihin alus on ensiksi tullut tahi missä rikollinen muutoin tavataan taikka jossa aluksen kotipaikka on. 76 § on kumottu 1.7.1949 alkaen niiltä osin, kuin se on ristiriidassa kauppa-alusten päällystöstä annetun asetuksen (141/1949) määräysten kanssa.

LIITE 4

Muuta syyttäjiä koskevaa lainsäädäntöä

Siviilipalveluslaki (1446/2007)	78, 86 ja 93 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus, ilmoitusvelvollisuus ja tiedonantovelvollisuus)
Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438	96 ja 118 § (syyttäjän velvollisuus luovuttaa tietoa, viittaus sotilasoikeudenkäyntiin) + tiedonsaanti
Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648	48 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Merimieseläkelaki 22.12.2006/1290	212 § (virallinen syyttäjä määrätään ajamaan syytettä)
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006/44	50 § (virallisen syyttäjän on varattava työsuojeluviranomaiselle tilaisuus lausua esitutkinnassa)
Valtioneuvoston asetus tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 29.12.2005/1282	1 § (kihlakunnansyyttäjä) 9 § virallinen syyttäjä
Rikosvahinkolaki 29.12.2005/1204	7 § (vahingon korvaaminen ao-rikoksissa edellyttää, että ilmoitettu syyttäjälle)
Laki korkeimmasta oikeudesta 26.8.2005/665	2 § vks ja avks virkarikokset, 13 § maininta syyttäjälaitoksesta
Laki alkolukolla valvotun ajo-oikeuden kokeilemisesta 27.5.2005/360	10 § (poliisin ilmoitusvelvollisuus syyttäjälle ja virallisen syyttäjän velvollisuus olla läsnä istunnossa)
Laki kuolleeksi julistamisesta 4.3.2005/127	31 § virallinen syyttäjä (siirtymäsäännöksessä
Konkurssilaki 20.2.2004/120	7 luku 10 § ja 9 luku 2 § (syyttäjän oikeudet konkurssimenettelyssä)
Valtioneuvoston asetus oikeusministeriön hallinnonalan eräiltä virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta 18.12.2003/1126	1 § + (kihlakunnanviraston syyttäjäosasto)
Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22.8.2003/761	13 § ja 22 § (syyttäjä) + tietojensaantioikeus
Kunnallinen eläkelaki 13.6.2003/549	siirtymäsäännös (syyttäjälaitos)
Kielilaki 6.6.2003/423	14 § (syyttäjäviranomaisten rikosasian käsittelykieli)
Verkkotunnuslaki 13.3.2003/228	11 § (syyttäjäviranomainen voi pyytää verkkotunnuksen sulkemista)
Valtioneuvoston asetus virka- ja itsehallintoalueiden kielellisestä jaotuksesta vuosina 2003—2012 19.12.2002/1174	7 § (syyttäjänviraston ja kihlakunnanviraston syyttäjäosaston kieli)
Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta 5.6.2002/458	16 § (virallisen syyttäjän oikeus vaatia tiedon saannin estämistä ym)
Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa 24.5.2002/422	19 § (tiedon saanti syyttäjätietojärjestelmästä)

Laki metsänviljelyaineiston kaupasta 5.4.2002/241	31 § (ilmoituksen tekeminen viralliselle syyttäjälle)
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812	29 § (virallisen syyttäjän syyteoikeuden edellytyksenä sosiaaliviranomaisen ilmoitus)
Laki tuomareiden nimittämisestä 25.2.2000/205	7 § (yleinen syyttäjä)
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621	6, 24 ja 36 § (syyttäjän diaari, virallinen syyttäjä)
Henkilötietolaki 22.4.1999/523	41 § (virallisen syyttäjän velvollisuus kuulla tietosuojavaltuutettua)
Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442	94 § (virallisen syyttäjän syyteoikeuden rajoitus)
Sijoitusrahastolaki 29.1.1999/48	148 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki ulkomaalaisrekisteristä 19.12.1997/1270	8 § (tiedonsaanti syyttäjän päätöksistä)
Metsälaki 12.12.1996/1093	22 § (ilmoitus syyttäjälle syytteen nostamiseksi)
Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931	54 ja 55 § (syyttäjälle ilmoittaminen)
Valtion virkamiesten työaika-asetus 8.11.1996/822	1 § (yleisenä syyttäjänä)
Asetus poliisin hallinnosta 15.3.1996/158	7 ja 30 § (syyttäjäviranomainen, kihlakunnansyyttäjä, liittyy nimismiehen arvonimeen)
Maastoliikennelaki 22.12.1995/1710	27 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558	86 ja 87 § (syyttäjälle ilmoittaminen rikosepäilystä)
Verohallintolaki 18.12.1995/1557	7 § (syyttäjälle ilmoittaminen)
Kiinteistönmuodostamislaki 12.4.1995/554	287 a § (syyttäjälle ilmoittaminen)
Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 17.3.1995/398	76 § (virallisen syyttäjän velvollisuus pyytää lausunto) + tiedonsaanti
Laki alusturvallisuuden valvonnasta 17.3.1995/370	15 § (ilmoitus viralliselle syyttäjälle)
Laki ulosottomaksuista 13.1.1995/34	6 ja 47 § (syyttäjäviranomaiset)
Kirkkolaki 26.11.1993/1054	23 luku 5 § (ilmoitus viralliselle syyttäjälle)
Väestötietoasetus 22.10.1993/886	30 § (syyttäjäviranomaiselle annettavaan todistukseen tehtävät merkinnät)
Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 26.7.1993/701	1, 6 ja 7 § (kihlakunnansyyttäjä, virallinen syyttäjä, syyttäjäviranomainen)
Metsästyslaki 28.6.1993/615	82 § (asianomistajan syytepyyntö viralliselle syyttäjälle)
Laki panttilainauslaitoksista 18.12.1992/1353	39 § (asianomistajan syytepyyntö viralliselle syyttäjälle) + tiedonsaanti
Laki kasvinjalostajanoikeudesta 21.8.1992/789	34 § (asianomistajan syytepyyntö viralliselle syyttäjälle)

Laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista 14.2.1992/126	1 § (syyttäjäntoimen)
Laki poliisin hallinnosta 14.2.1992/110	6 a § (nimismies syyttäjäosaston päällikkönä)
Puolustustilalaki 22.7.1991/1083	8 § (ilmoitus asian käsittelystä viralliselle syyttäjälle)
Laki hyödyllisyysmallioikeudesta 10.5.1991/800	39 ja 40 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Säteilylaki 27.3.1991/592	64 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin 11.1.1991/32	37 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Ydinenergialaki 11.12.1987/990	74 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609	14 a § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Haastemieslaki 27.6.1986/505	6 § (virallisen syyttäjän oikeus tiedoksiantoon)
Valtioneuvoston päätös virastojen sineteistä 14.2.1985/185	13 § (syyttäjäosastojen sinetit)
Kalastuslaki 16.4.1982/286	102 § ja 112 § (syyttäjä/virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Maa-aineslaki 24.7.1981/555	18 § (ilmoitus syyttäjäviranomaiselle syytteen nostamiseksi)
Vakuutusyhtiölaki 28.12.1979/1062	3 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta 11.5.1979/469	9 § (viittaus viralliseen syyttäjään)
Opintovapaalaki 9.3.1979/273	14 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Toiminimilaki 2.2.1979/128	22 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 22.12.1978/1061	11 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Merimieslaki 7.6.1978/423	85 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38	11 luku 5 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta 16.12.1977/951	33 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 21.7.1977/588	4 § (Norjan syyttäjäviranomainen)
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13.8.1976/693	17 § ja 31 § (ilmoitus viralliselle syyttäjälle ja virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36	30 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Asetus raskauden keskeyttämisestä 29.5.1970/359	6 § (asianomaisen syyttäjän antama todistus)
Alkoholilaki 26.7.1968/459	85 ja 88 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki patenttiasiamiehistä 15.12.1967/552	3 § (patenttiasiamiehen oikeus nostaa syyte virallisen syyttäjän ohella)
Patenttilaki 15.12.1967/550	57 ja 62 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)

Kaivoslaki 17.9.1965/503	63 ja 65 (virallisen syyttäjän syyteoikeus ja oikeus vaatia kaivosoikeuden menettämistä)
Laki eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille 7.5.1965/248	1 § (virallisen syyttäjän asiakirjojen lähetätmisestä tuomioistuimeen)
Laki työriitojen sovittelusta 27.7.1962/420	17 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Vesilaki 19.5.1961/264	13 luku 9 § (virallisen syyttäjän syyteoikeus)
Laki asianajajista 12.12.1958/496	11 § (virallinen syyttäjä ja aa-yhdistys voivat nostaa syytteen)
Säätiölaki 5.4.1930/109	14 § (velvollisuus ilmoittaa viralliselle syyttäjälle) + tiedonsaanti
Suomen perustuslaki 11.6.1999/731	104 §
Valtioneuvoston asetus oikeusministeriöstä 12.6.2003/543	
Valtioneuvoston ohjesääntö 3.4.2003/262	
Oikeusministeriön työjärjestys	
Valtion virkamiesasetus 14.11.1994/971	3 ja 28 § (syyttäjäosastot)
Valtion virkamieslaki 19.8.1994/750	7 § (virallinen syyttäjä)
Valtion virkaehtosopimusasetus 23.12.1987/1203	9 ja 10 §

Valtionsyyttäjä Olavi Lipun eriävä mielipide:

Työryhmän enemmistö ehdottaa sekä valtioneuvoston että valtakunnansyyttäjän nimitystoimivaltaa siirrettäväksi nykyistä alemmalle tasolle siten, että vuoden rajasta syyttäjien määräaikaisnimityksissä luovuttaisiin ja jatkossa määräaikaiseen virkasuhteeseen, sen pituudesta riippumatta, valtionsyyttäjän nimittäisi Valtakunnansyyttäjänvirasto ja aluesyyttäjän asianomainen syyttäjänvirasto. Uudistusehdotus on periaatteelliselta kannalta katsottuna merkittävä ja se tarkoittaisi toteutuessaan huomattavaa muutosta nykyisin voimassa olevaan lainsäädäntöön. Katson, että työryhmän enemmistö ei ole riittävästi perustellut tätä muutosehdotustaan.

Valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 20 §:n mukaan lähtökohtana on, että virkamieheksi nimittämisestä valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin nojalla enintään vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen päättää asianomainen virasto ja yli vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen se nimittävä viranomainen, joka nimittäisi vastaavaan vakinaiseen virkaan. Vaikka mainitun pykälän 3 momentti antaa mahdollisuuden säätää määräaikaisnimityksistä toisinkin, näin ei ole valtionhallinnossa toistaiseksi juurikaan tehty.

Syyttäjät ovat itsenäisen ja riippumattoman asemansa ja virkatehtäviensä sisällön perusteella lähinnä verrattavissa tuomareihin. Tuomareiden osalta nimitystoimivaltaa ei sen paremmin hovioikeuden kuin käräjäoikeudenkaan tuomareiden kohdalla vuoden tai sitä pidempään kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisen osalta ole siirretty edes hovioikeuksille saati sitten käräjäoikeuksille, vaan sekä hovioikeuden että käräjäoikeuden tuomarit vähintään vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittää korkein oikeus.

Edellä lausumani perusteella ehdotan, että valtioneuvoston asetuksen syyttäjälaitoksesta 1 luvun 7 § ja 2 luvun 9 § säädettäisiin kuulumaan seuraavasti:

1 luvun 7 §

Nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Valtionsyyttäjän nimittää enintään vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen Valtakunnansyyttäjänvirasto ja yli vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen valtioneuvosto Valtakunnansyyttäjänviraston esityksestä.

2 luvun 9 §

Nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Johtavan aluesyyttäjän nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen Valtakunnansyyttäjänvirasto. Aluesyyttäjän nimittää enintään vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen asianomainen syyttäjänvirasto ja yli vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen Valtakunnansyyttäjänvirasto.

Olavi Lippu
valtionsyyttäjä

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2008

1. Kidutuksen kriminalisointi
2. Lait eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä
3. Yhdistyslain tarkistaminen
4. Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan
5. Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä
6. Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen. Työryhmän periaatemietintö
7. Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen
8. Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio
9. Landskapets Ålands ställning vid fördragsbrott och i EG-domstolen Ahvenanmaan asema sopimusrikkomusasioissa ja EY-tuomioistuimessa
10. Avoliiton päättymiseen liittyvä omaisuuden jako
11. Maksupalvelut

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi